

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КАМ'ЯНСЬКИЙ ФАХОВИЙ МУЗИЧНИЙ КОЛЕДЖ
ІМЕНІ МИРОСЛАВА СКОРИКА»
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Циклова комісія «Історія та теорія музики»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Заступник директора з
навчальної роботи

_____” _____ 20__ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
освітнього компоненту «Історія музики»**

підготовки фахового молодшого бакалавра
Галузь знань 02 Культура і мистецтво
Спеціальність 025 Музичне мистецтво

**Кам'янське
2024**

Робоча програма освітнього компоненту «Історія музики» складена на основі освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра спеціальності 025 «Музичне мистецтво».

Розробники:

Мосієнко Наталія Іванівна (викладач вищої категорії)

Солодовник Тамара Михайлівна (викладач-методист вищої категорії)

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії «Історія та теорія музики»

Голова циклової комісії: Солодовник Т.М. (_____)

1. Опис освітнього компоненту

Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Рівень освіти	Фахова передвища освіта
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Форма здобуття освіти	Денна
Навчальні дисципліни	Історія світової музики Історія української музики
Статус освітнього компоненту (обов'язковий/вибірковий)	Обов'язковий, що формує спеціальні компетентності
Мова викладання	Українська
Викладач(і)	Мосієнко Наталія Іванівна Солодовник Тамара Михайлівна
Рік підготовки/семестр: Історія світової музики Історія української музики	 I-IV/1-8 семестр III-IV/5-7 семестр
Загальна кількість кредитів/годин: Історія світової музики Історія української музики	 18/540 13/390 5/150
Історія світової музики (год.): лекційні практичні самостійні Історія української музики (год.): лекційні практичні самостійні	 220 70 100 80 28 42
Види контролю: Історія світової музики Історія української музики	 Поточний контроль, підсумковий контроль: заліки – 1-7 семестр, іспит – 8 семестр заліки – 5-6 семестр, іспит – 7 семестр

2. Пояснювальна записка

Програма вивчення освітнього компоненту «Історія музики» спрямована на формування комплексу музично-історичних знань про основні етапи розвитку світового та українського музичного мистецтва від стародавніх часів до сучасності. Зміст програми зосереджено на трьох принципових моментах: стильові напрямки, музичні жанри та еволюція творчості видатних композиторів різних національних шкіл як приклад індивідуального втілення провідних художніх тенденцій епохи.

В основу побудови програми покладено хронологічний принцип, що формує у здобувачів освіти історичний світогляд, особливий підхід до явищ світової та української культури і розвиває логічне, асоціативне мислення. Структура програми складається з тем та розділів і ґрунтується на історичному значенні творчості композитора у світовій музичній культурі та добірці музичних творів, що висвітлюють жанрові пріоритети, головні особливості стилю та естетики.

3. Мета і завдання освітнього компоненту

Метою викладання є: отримання знань про історичні закономірності розвитку музичного мистецтва в контексті світової та української культури, еволюцію музичних жанрів та стилів, творчість видатних представників різних національних композиторських шкіл в її зв'язках з суміжними видами мистецтва. Вивчення освітнього компоненту «Історія музики» формує духовний рівень особистості, збагачує її художньо-естетичний досвід та світогляд; сприяє розумінню зв'язків музичного мистецтва та суспільного життя; виховує потреби творчої самореалізації та професійного вдосконалення.

Основними **завданнями** вивчення освітнього компоненту «Історія музики» є:

- формування чіткого уявлення про історичні періоди розвитку світової та української музичної культури, її музично-виражальних засобів та форм;
- формування знань про основні складові творчого доробку, етапи життєвого та творчого шляху видатних композиторів минулого і сьогодення;
- формування умінь щодо комплексного аналізу музичного твору: образний зміст, драматургія, стилістика тощо;
- формування навичок усних виступів з музично-історичної проблематики, надати здобувачам освіти знання та практичні навички, необхідні для роботи над партитурами музичних творів на фортепіано для кращого засвоєння і розуміння засобів виразності.

В результаті засвоєння освітнього компоненту «Історія музики» здобувач освіти повинен **знати:**

- важливі явища та художні напрямки музично-історичного процесу у світовій та українській культурі;
- основні поняття та терміни історії світової та української музичної культури, етапи її становлення та розвитку;
- риси стилю композитора як виразника конкретної історичної епохи та культурного пласта;
- відомості про життєвий шлях і розгляд творчих здобутків видатних представників національних композиторських шкіл;
- музичні стилі, жанри та форми; засоби музичної виразності;

вміти:

- працювати з нотною, науковою та історичною літературою;
- охарактеризувати історичні періоди розвитку світової та української музичної культури;
- порівняти риси стилю різних композиторів;
- обґрунтувати ціннісні судження щодо зразків музичного мистецтва різних епох і стилів;
- аргументувати власне емоційно-естетичне ставлення і судження щодо значущості класичних і сучасних творів музичного мистецтва;
- осмислити зміст музичних творів як засіб відображення життєвих явищ і процесів;
- аналізувати та інтерпретувати (вербально) музичні твори;
- осмислити комплексну взаємодію виразальних засобів у формуванні музичних тем – художніх образів;
- спостерігати за драматургічним розвитком музичних образів як взаємодією проявів життєвих явищ і процесів;
- оцінити взаємодію музики і тексту (у вокальних та оперних творах);
- висловити й аргументувати власне судження щодо вчинків і почуттів персонажів (в операх);
- втілити образно-емоційний зміст музичного твору у процесі виконання його головних тем (співати, грати на фортепіано або на власному інструменті, співати хором);
- розрізняти на слух музичні твори та головні музичні теми.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні набути наступні **програмні компетентності та результати навчання:**

Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у зазначених ситуаціях.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
Спеціальні компетентності (СК)	СК4. Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва. СК5. Здатність демонструвати професійні навички та вміння в музично-теоретичній/ виконавській/ педагогічній/організаційно-творчій діяльності.
Результати навчання (РН)	РН6. Визначати зміст, форму, жанрово-стильові особливості музичного твору як на слух, так і при вивченні нотного тексту. РН8. Розпізнавати різні компоненти музичної мови. РН13. Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань. РН15. Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців щодо своїх навчальних та творчих результатів і використовувати їх для власного професійного розвитку.

4.1. Програма навчальної дисципліни «Історія світової музики»

Розділ/тема/тези	Музичний матеріал для прослуховування
<p>Розділ I. Музична культура від стародавнього світу до середини XVIII століття.</p> <p>Тема 1. Античність. Культура Стародавньої Греції. Пам'ятки літератури, скульптури, архітектури, музики та живопису. Грецька міфологія. Жанри народних пісень. Музичні інструменти Стародавньої Греції. Хорова та сольна лірика. Антична трагедія як вершина грецького мистецтва. Сатирівська драма та хороводна комедія. Антична музична естетика.</p> <p>Середньовіччя. Середньовічний світогляд. Архітектурні стилі. Церковна музика Візантії та Західної Європи. Нотація. Григоріанський хорал. Меса. Раннє багатоголосся. Жанри професійного багатоголосся. Народне мистецтво Середньовіччя (шпільмани, жонглери, менестрелі). Світська музика XII–XIII століть. Музично-поетичне мистецтво трубадурів та труверів. Мистецтво німецьких мінезінгерів.</p> <p>Відродження. Італійське відродження: архітектура, скульптура, живопис, література та музика. Театр епохи Відродження. Італійська поліфонічна школа. Нідерландська школа поліфонії. Строгий стиль. Світська музика Відродження: вокальні поліфонічні жанри в Італії, Франції, Іспанії. Розвиток інструментальної музики. Жанри лютневої та органної музики. Музична теорія Відродження. Реформація («протестантизм»). Протестантський хорал. Мистецтво німецьких майстерзінгерів.</p> <p>Бароко та класицизм. Архітектура, скульптура, живопис, література та музика епохи бароко та класицизму. Виникнення та розвиток опери в Італії, Франції, Німеччині, Англії. Вокально-інструментальні жанри: ораторія, кантата, пасіон. Інструментальні школи Західної Європи.</p>	<p>Ж. Дебре. Шансон Дж. Палестрина. Канцонетта К. Жанекен. Спів птахів О. Лассо. Мадригал; «Відлуння». К. Монтеверді. Опера «Орфей» (фрагменти) К. Монтеверді. Опера «Аріадна» («Плач Аріадни») Ф. Куперен. П'єси для клавесина Ж. Рамо. «Тамбурін» Л. Дакен «Зозуля» А. Вівальді. Цикл концертів «Пори року» Д. Тартіні. Соната для скрипки «Диявольські трелі» А. Кореллі. «La Follia» Д. Скарлатті. Сонати для клавіру (До мажор, ре мінор) Д. Букстехуде. Органна прелюдія та fuga соль мінор, Пасакалія ре мінор Й. Пахельбель. Органна токато (за вибором), хоральна обробка (за вибором). Т. Віталі «Чакона»</p>

<p>Історичні відомості про інструментарій. Риси стилю рококо. Скрипкова і клавірна композиторська школа Італії. Органна композиторська школа Німеччини. Провідні жанри органної, клавірної та скрипкової музики.</p>	
<p>Тема 2. Георг Фрідріх Гендель. Німецький композитор зламу XVII-XVIII століть. Характеристика творчості. Біографічні дані. Монументально-героїчний стиль музики. Життєдайний тонус творів, органічне поєднання лірики, героїки, трагедійності та епіки. Великий вплив на світову музику. Значний внесок у розвиток жанру опери та ораторії. Різноманітність інструментальних жанрів: кончерто гроро, плернерні твори, клавірні сюїти, органна музика, сонати для скрипки та віолончелі. Concerto grosso g-moll op.6 №6. Емоційний зміст. Приклад жанру з рівнозначними функціями оркестрових партій. Аналіз твору. «Музика на воді», «Музика феєрверку» – оркестрова музика плернерного жанру. Сюїта №7 g-moll. Пасакалія. Форма старовинних варіацій на basso ostinato («незмінний бас»). Місце ораторії як провідного жанру останнього періоду творчості. Ораторія «Самсон» – перлина зрілої ораторіальної творчості Генделя. Біблійний сюжет, громадянсько-героїчний зміст, величність ідеї самопожертви та народної боротьби. Музичні характеристики дійових осіб. Аналіз фрагментів твору.</p>	<p>Ораторія «Самсон» (фрагменти) Ораторія «Месія» (фрагменти) Concerto grosso g-moll op.6 №6 Пасакалія із сюїти g-moll op.7 Соната для скрипки та фортепіано E-dur Концерт для органа та оркестру F-dur «Музика на воді», «Музика феєрверку».</p>
<p>Тема 3. Йоганн Себастьян Бах. Геніальний майстер німецької музичної культури зламу XVII-XVIII століть. Виключна роль композитора в історії світової культури. Життєвий і творчий шлях. Композиторська та виконавська доля. Глибина та масштабність музичного спадку генія. Філософія, лірика, пафос драматизму та гумористична палітра образних сфер. Широка розмаїтість жанрів. Органна творчість. Багатство змісту та філософської лірики хоральних прелюдій. Малий бахівський цикл в</p>	<p>Хоральні прелюдії f-moll, Es-dur, g-moll Органна токато і fuga d-moll Хроматична фантазія і fuga d-moll «Італійський концерт» «Добре темперований клавір» I том: прелюдії та fugи C-dur, c-moll,</p>

<p>органній музиці. Токата і фуга d-moll. Хоральна прелюдія f-moll. Узагальнений аналіз творів.</p> <p>Клавірна творчість – реформа техніки гри, новаторство змісту, стилю та жанрів.</p> <p>Хроматична фантазія та фуга ре мінор. Новий жанр драматичної фантазії. Концертні можливості клавіру. Аналіз твору.</p> <p>«Італійський концерт» – ранній зразок клавірного концерту. Аналіз твору.</p> <p>«Добре темперований клавір» – своєрідна музична енциклопедія» клавірної музики. Творче рішення теоретичної ідеї темперації. Художня та технічна мета циклу. Малий бахівський цикл у клавірній музиці. Художньо-поетичні можливості жанру «Прелюдія та фуга», особливості музичної мови. Побудова фуги. Аналіз вибраних прелюдій та фуг.</p> <p>Вокально-інструментальні твори. Зв'язок музики і драми, безперервність музично-драматичного розвитку.</p> <p>Меса h-moll. Глибина філософського змісту твору, багатогранна образна палітра. Аналіз фрагментів меси.</p> <p>Пасіон «Страсті за Матфієм». Літературна та художня інтерпретація сюжету та образів євангельської драми. Аналіз фрагментів твору.</p> <p>Оркестрова музика Баха. Бранденбурзькі концерти. Багатогранність образного змісту, зародження деяких принципів симфонічного циклу, особливості трактовки жанру та розвитку музичного матеріалу.</p>	<p>cis-moll, D-dur, es-moll, g-moll; 2 том: прелюдії та фуги №12, №20</p> <p>Французька сюїта №1 d-moll</p> <p>Концерт для клавіру з оркестром d-moll</p> <p>Меса h-moll та пасіон «Страсті за Матфієм» (фрагм.)</p> <p>«Кавова кантата» або «Весняна кантата».</p> <p>Бранденбурзькі концерти №1 F-dur, №4 g-moll</p> <p>Партита №2: Чакона для скрипки соло.</p>
<p>Розділ II. Західноєвропейська музична культура середини та другої половини XVIII століття.</p> <p>Тема 1. Христові Віллібальд Глюк.</p> <p>Ідейні та художні шукання епохи Просвіти, музично-естетичні засади. Західноєвропейська опера середини та другої половини XVIII століття. Італійська опера-буффа. Французька комічна опера. Німецький та австрійський зінгшпіль. Глюк – німецький композитор XVIII століття, представник музичного класицизму. Видатний реформатор опери-серія. Біографічні дані. Творчий портрет. Жанрова різноманітність оперного</p>	<p>Опера «Орфей» (фрагменти)</p> <p>Увертюри до опер «Альцеста» та «Іфігенія в Авліді».</p> <p>Арія Агамемнона, арія Клітемнестри, сцена бурі та сцена Ореста з фуріями з опери «Іфігенія в Тавриді».</p>

<p>доробку. Оперна реформа Глюка. Опера «Орфей». Сюжет та дійові особи опери. Емоційно-образний стиль античності, гармонійність та краса трагедії. Особливості мелодичного стилю. Аналіз фрагментів опери.</p>	
<p>Тема 2. Віденський класицизм. Йозеф Гайдн. Віденська музична школа та її представники. Нові художньо-естетичні засади класичного мистецтва. Формування класичних жанрів сонати, симфонії, концерту, квартету. Процес становлення симфонічного оркестру. Гайдн – видатний композитор другої половини XVIII сторіччя, перший представник віденського класицизму. Оптимістичне світосприйняття, філософська забарвленість та багатогранність образів. Багатовимірні витoki творчості. Життєвий і творчий шлях композитора. Гайдн – засновник класичної симфонії, сонати, квартету. Ствердження сонатної форми та сонатно-симфонічного циклу у творчості Гайдна. Клавірна творчість Гайдна. Побудова сонатного циклу у та сонатної форми у Гайдна. Функції частин сонати. Соната №7 D-dur. Соната №34 e-moll. Аналіз творів. Симфонічна творчість Гайдна. Парний склад оркестру. Засіб мотивної розробки тем. Симфонія №45 «Прощальна». Лірико-патетичний твір. Симфонія №103 «З тремоло литавр». Оптимізм сприйняття світу, його відображення в концепції та образному складі симфонії. Фольклорні витoki деяких тем симфонії. Парний склад симфонічного оркестру. Жанрові риси тематизму, вагомість мотивного розвитку. Аналіз твору. Різноманітність емоційно-образного світу квартетів Гайдна. Квартет № 32 C-dur (ор.33 №3). Узагальнений аналіз твору. Ораторія «Пори року». Філософське осмислення сенсу людського життя. Аналіз фрагментів ораторії.</p>	<p>Сонати для фортепіано №3 Es-dur, №7 D-dur, №34 e-moll, №37 D-dur Клавірний концерт D-dur Анданте з варіаціями f-moll Симфонія № 45 «Прощальна». № 82 «Ведмідь». №101 «Годинник». № 103 «З тремоло литавр». Квартет №32 C-dur Ораторія «Пори року» (фрагменти).</p>
<p>Тема 3. Вольфганг Амадей Моцарт. Великий австрійський композитор другої половини XVIII сторіччя, представник віденської класичної школи, багатогранний музичний геній.</p>	<p>Опери: «Весілля Фігаро», «Дон Жуан» та «Чарівна флейта» (фрагменти).</p>

<p>Суб'єктивно-драматичний світ образів. Зосередження на внутрішньо-психологічному світі людини. Універсалізм форм, жанрів, музичної мови, єдність контрастів і протиріч. Опора на стильові надбання епохи. Яскрава індивідуальність та новаторство Моцарта. Біографічні дані. Характеристика творчості. Оперна творчість Моцарта. Новаторські риси. Нова трактовка традиційних оперних жанрів та форм.</p> <p>Опера «Весілля Фігаро» - гостра, новаторська комедія П. Бомарше на лібрето Да Понте. Музичні портрети головних героїв. Значна роль ансамблів. Аналіз фрагментів опери.</p> <p>Опера «Дон Жуан» – середньовічна легенда та її мистецька інтерпретація. Новий тип жанру, психологічний розвиток образів, наскрізні сцени опери. Герої оперної драми, світ реального та ірреального. Індивідуалізовані музичні характеристики персонажів. Аналіз фрагментів опери.</p> <p>Фортепіанна творчість Моцарта. Новаторський внесок у розвиток фортепіанного стилю. Фортепіанні жанри.</p> <p>Соната №11 A-dur. Нетрадиційний сонатний цикл твору, лірико-жанровий зміст, інтонаційна спорідненість тем сонати, колористика фортепіанної звучності. Аналіз твору.</p> <p>Фантазія і соната c-moll. Трагічна концепція, риси оркестровості.</p> <p>Симфонічна творчість Моцарта – новий етап розвитку західноєвропейського симфонізму XVIII століття. Вплив опери на формування тематизму симфоній. Посилення тематичного контрасту, органічна єдність всіх частин симфонічного циклу.</p> <p>Симфонія №40 g-moll – новий жанр лірико-драматичної симфонії. Аналіз твору.</p> <p>«Реквієм» – шедевр хорового мистецтва. Глибокий психологічний світ почуттів змісту заупокійної меси. Розвиток традицій бахівської поліфонії. Театральність твору, поєднання засобів гомофонно-гармонічного та поліфонічного письма. Аналіз фрагментів.</p>	<p>Соната №11 A-dur Фантазія і соната c-moll Концерт для фортепіано з оркестром №23 A-dur Симфонія №40 g-moll Симфонія №41 «Юпітер» C-dur «Маленька нічна серенада». Квартет №17 B-dur «Реквієм» (фрагменти)</p>
<p>Тема 4. Людвіг ван Бетховен.</p>	<p>Сонати №8, №14, №23</p>

Провідний німецький композитор другої половини XVIII – початку XIX століття, представник віденської класичної школи. Вплив ідей Французької революції 1789 року, відображення драматизму та героїчної боротьби за свободу. Широта ліричної образної сфери, тема природи. Життєвий і творчий шлях. Особиста трагедія композитора. Головні жанри і твори. Багатство форм. Традиції і новаторство.

Фортепіанна творчість Бетховена. Новаторський фортепіанний стиль, оркестрова трактовка інструменту, масштабність форм. Соната як найголовніший жанр фортепіанної музики композитора. Різноманітність задумів і творчих рішень, драматизм та експресія. Єднання всіх частин циклу.

Соната №8 «Патетична». Гостро-драматична концепція. Аналіз твору. **Соната №14 «Місячна».** Нові стилістичні особливості жанру. Поетичний задум, яскравість тематизму. Аналіз твору.

Соната №23 «Апасіоната». Монументальність форми, конфліктність драматургії, пристрась та драматизм змісту. Аналіз твору.

Фортепіанні варіаційні цикли в творчості Бетховена. Новаторські риси жанру та форми.

Симфонічна творчість Бетховена. Втілення революційно-демократичного світогляду автора. Розширення можливостей сонатно-симфонічного циклу. Симфонізм як провідний творчий метод композитора. Традиції та нововведення. Значення та вплив на світову музичну культуру.

Симфонія №3 «Героїчна». Втілення напруженого драматизму нової епохи, її випробувань, катастроф, боротьби людини за свободу і радість. Масштабність форми та об'ємність музичних образів. Аналіз твору.

Симфонія №5. Нове втілення ідеї героїчної боротьби. Значення теми-епіграфу, наскрізний розвиток та особливості її трансформації. Образний зміст та тематичне наповнення частин. Аналіз твору.

Симфонія №6 «Пасторальна». Програмність твору. Образне коло. Нові тонкі психологічні нюанси музики симфонії. Нетрадиційна побудова.

«Багателі».

«До Елізи».

Симфонії №3, №5, №6, №9 (1 частина та фінал).

Увертюра «Егмонт».

«Крейцера соната».

<p>Симфонія №9 – кульмінація творчості композитора. Ідейна концепція, драматургія, нова трактовка циклу та жанру симфонії. Роль хорового фіналу.</p> <p>Увертюра «Егмонт». Новаторська трактовка жанру, відмінність від симфонії. Героїчний зміст трагедії Й. Гете та його музичне втілення. Аналіз твору.</p>	
<p>Розділ III. Західноєвропейська музична культура першої половини XIX століття.</p> <p>Тема 1. Австро-німецька композиторська школа. Франц Шуберт.</p> <p>Історичні передумови виникнення романтизму. Основні теми і образи. Кращі представники романтизму в музиці, літературі, живопису. Народження нових музичних жанрів. Синтез різних мистецтв. Прагнення до програмності.</p> <p>Ф. Шуберт – австрійський композитор першої третини XIX століття, перший представник музичного романтизму. Життєвий і творчий шлях. Автобіографічні мотиви творчості. Поєднання класичних та романтичних традицій. Провідне значення жанру пісні та його реформування. Перші визначні мистецькі зразки пісенної та інструментальної мініатюри, пісенного циклу та ліричної симфонії нового типу доби романтизму.</p> <p>Вокальна творчість Шуберта. Об'ємність творчого спадку, розширення жанрової традиції. Широкий діапазон тематики й образів. Романтичний синтез поезії та музики. Пріоритет мелодики, функції фортепіанної партії. Пісенні форми. Вплив жанру пісні на інструментальні твори композитора.</p> <p>«Гретхен за прядкою», «Аве Марія», «Форель», «Смерть і дівчина». «Лісовий цар» – новий романтичний жанр вокальної балади. Поетичний текст, сюжет. Особливості вільної композиції. Аналіз твору.</p> <p>Вокальний цикл «Прекрасна мірошниця». Цикл віршів В. Мюллера, сюжетний та музичний розвиток. Аналіз фрагментів циклу. Вокальний цикл «Зимовий шлях». Трагічна тема, її відтінки. Особливості пісенних форм та музичної мови. Аналіз фрагментів циклу.</p>	<p>Пісні: «Гретхен за прядкою», «Аве Марія», «Форель», «Смерть і дівчина», «Серенада», «Баркарола», «Притулок», «Двійник», балада «Лісовий цар».</p> <p>Вокальні цикли «Прекрасна мірошниця» та «Зимовий шлях» (фрагменти)</p> <p>Експромти: Ges-dur, As-dur, музичний момент f-moll</p> <p>Соната A-dur</p> <p>Фантазія «Блукач».</p> <p>«Військовий марш».</p> <p>Фортепіанний квінтет «Форель».</p> <p>Симфонія №8 «Незакінчена».</p>

<p>Збірка «Лебедина пісня». Аналіз окремих романсів: «Серенада», «Притулок», «Двійник».</p> <p>Інструментальна творчість. Малі та великі циклічні форми. Жанр ліричної інструментальної мініатюри – експромти, музичні моменти, листки з альбому.</p> <p>Симфонія №8 «Незакінчена». Ствердження романтичної симфонії нового типу – лірико-драматичного жанру. Завершеність двочастинної симфонії. Нова якість ліричного тематизму пісенного типу, формування музичного комплексу засобів романтичної виразності.</p>	
<p>Тема 2. Карл Марія Вебер.</p> <p>Німецький композитор-романтик, диригент, блискучий піаніст, хормейстер, музичний критик, письменник, художник, громадський діяч, організатор німецького музичного театру. Біографічні дані. Оперний доробок Вебера – якісно нове явище в історії романтичного музичного театру. Створення німецької національної романтичної опери, інструментальних програмних концертних п'єс та увертюр. Новий фортепіанний романтичний віртуозний стиль. Новаторський підхід до оркестру.</p> <p>Опера «Вільний стрілець» («Фрейшютц»). Особливості традиції жанру «зінгшпіль» та новаторські риси першої німецької романтичної опери. Сюжет і лібрето. Відображення старовинних легенд, картин рідної природи та побуту. Характеристика дійових осіб. Оперні форми. Засоби виразності. Роль лейтмотивів. Важливе місце оркестру – нові темброві сполучення, колористичні ефекти. Аналіз фрагментів опери.</p> <p>Фелікс Мендельсон-Бартольдї.</p> <p>Німецький композитор-романтик, прекрасний піаніст, диригент, музичний просвітник, засновник Лейпцизької консерваторії. Біографічні дані. Багатогранність творчої натури. Органічний зв'язок з національною культурою. Відродження високих ідеалів та стильових норм музичної класики. Різноманітність жанрів.</p> <p>Увертюра «Сон в літню ніч». Самостійний жанр програмної романтичної концертної увертюри. Музична характеристика основних образів комедії Шекспіра.</p>	<p>Вебер: опера «Вільний стрілець» (фрагменти). «Запрошення до танцю».</p> <p>«Концертштюк».</p> <p>«Блискуче рондо».</p> <p>Мендельсон: увертюра «Сон в літню ніч».</p> <p>Концерт для скрипки з оркестром e-moll «Шотландська симфонія» (фрагм.) «Пісні без слів» (за вибором): №1 E-dur, №6 g-moll «Пісня венеціанського гондольєра», №12 fis-moll «Пісня венеціанського гондольєра», №18 As-dur, №21 g-moll, №23 a-moll «Народна пісня», №25 G-dur, №30 A-dur «Весняна пісня», №32 fis-moll, №34 C-dur «Пісня за прядкою», №35 h-moll</p>

Поєднання класичних та романтичних принципів. Багатотемна сонатна форма увертюри. Колористика оркестрового стилю. Узагальнений аналіз.

Концерт для скрипки з оркестром e-moll. Один з перших і кращих романтичних концертів. Художня досконалість та серйозність почуттів. Поєднання барвистої інструментовки зі строгою класичною формою. Велика роль у збагаченні технічних ресурсів сучасного скрипкового виконавського мистецтва.

Аналіз частин твору.

«Пісні без слів». Різновид романтичної інструментальної фортепіанної мініатюри. Продовження лінії Шуберта. «Вокалізація» та пісенна виразність інструментальної музики. Яскраво виразні та жанрові теми-образи п'єс. Барвисті засоби фортепіано. Аналіз вибраних мініатюр.

Тема 3. Роберт Шуман.

Видатний німецький композитор-романтик першої половини ХІХ сторіччя, піаніст, музичний критик, яскравий новатор. Біографічні дані. Багатогранність діяльності. Ідейно-художні погляди митця. Увага до актуальності тем творчості. Акцент на відображенні внутрішнього світу людини. Автобіографічність творчості. Образи Флорестана та Евзебія. Діяльність Шумана як музичного критика. Образність та внутрішній зв'язок музичної та літературної творчості Шумана. Програмність.

Фортепіанна творчість Шумана. Нові елементи романтичного фортепіанного стилю, інтонаційна виразність та мелодизація фактури. Жанри та форми. **«Карнавал»** - зразок фортепіанної програмної музики, особливий тип циклічної форми (програмний фортепіанний цикл). Оригінальність художньої форми. Публіцистична спрямованість музичного твору. Карнавальні образи у творчості Шумана. Мотив ASCH як тематичне ядро, його функції. Характерність двадцяти п'єс циклу та їх взаємозв'язок. Аналіз циклу.

«Фантастичні п'єси» - композиція збірки фортепіанних мініатюр, яка побудована за принципом контрастного протиставлення емоційних станів. Узагальнений аналіз

«Карнавал» (вибране)
«Фантастичні п'єси»
(«Ввечері», «Порив»,
Чому?», «Причуди»,
Вночі», «Сновидіння»).

Концерт для
фортепіано з оркестром
a-moll.

«Симфонічні етюди».

Вокальний цикл
«Любов поета»
(вибране)

<p>п'єс.</p> <p>«Симфонічні етюд» – варіаційний фортепіанний цикл нового типу. Своєрідна енциклопедія образів, жанрів та засобів фортепіанної романтичної музики ХІХ століття. Вокальна творчість Шумана. Різноманітність вокальних жанрів, лірична спрямованість як домінуючий напрям. Пісня-романс як провідний вокальний жанр.</p> <p>Вокальний цикл «Любов поета» на вірші Г. Гейне. Засоби виразності та образно-емоційне наповнення пісень. Характеристика вокальної мелодики та роль фортепіанної партії. Аналіз вибраних пісень циклу.</p>	
<p>Тема 4. Італійська композиторська школа.</p> <p>Джоаккіно Россіні.</p> <p>Видатний італійський оперний композитор першої половини ХІХ століття. Криза італійської опери та значення творчості Россіні для відродження національної музичної культури Італії. Новаторські риси творчості.</p> <p>Опера «Севільський цирульник» – вершина в оперному жанрі buffa та творчості Россіні. Літературне джерело – однойменна комедія П. Бомарше. Основні образи опери. Узагальнений аналіз фрагментів опери.</p> <p>Опера «Вільгельм Телль» – героїко-романтична опера, вершина серйозного жанру. Сюжет і лібрето. Велика роль хорових сцен.</p> <p>Нікколо Паганіні.</p> <p>Геніальний італійський композитор і скрипаль-віртуоз першої половини ХІХ століття. Яскравий романтик, «людина епохи». Стильовий зв'язок творів Паганіні з італійською оперною манерою виконання та народною традицією імпровізації. Розширення виконавських можливостей та сонорно-тембрових ефектів скрипкової гри. Вплив творчості та виконавської манери Паганіні на формування віртуозного стилю піаністів-романтиків.</p> <p>«24 каприси» для скрипки соло ор.1 (вибрані). Ознайомлення</p>	<p>Россіні: опера «Севільський цирульник» (фрагм.) Увертюра до опери «Вільгельм Телль». «Неаполітанська тарантела». Паганіні: «24 каприси» для скрипки соло ор.1 (за вибором). Концерт для скрипки з оркестром Ре мажор. «Кампанелла» - фінальне рондо з Концерту для скрипки з оркестром сі мінор ор.7. Квартети (за участю гітари). Драматична сцена «Буря» для скрипки з оркестром.</p>
<p>Тема 5. Французька композиторська школа.</p> <p>Гектор Берліоз.</p> <p>Французький композитор-романтик першої половини ХІХ сторіччя, диригент, музичний критик, засновник програмного симфонізму. Біографічні дані.</p>	<p>«Фантастична симфонія». «Траурно-триумфальна симфонія». «Реквієм» (фрагм.)</p>

<p>Театральність, живописність та монументальність музичного стилю. Новаторство музичної мови, особливо гармонії, інструментовки та тембрової специфіки оркестровки.</p> <p>Симфонічна творчість. Реформація традиційних жанрів (поєднання елементів симфонії, ораторії та опери).</p> <p>«Фантастична симфонія». Перша програмна західноєвропейська симфонія, маніфест французького романтизму. Програма та сюжетна фабула симфонії. Особливості симфонічного циклу. Театралізація симфонії, оригінальність поєднання двох жанрів – опери та симфонії. Наявність лейтмотиву та його трансформації. Екзальтація почуттів, медитативні настрої, виключні почуття самотності, іронія та гротеск твору. Аналіз симфонії.</p> <p>«Траурно-тріумфальна симфонія» – величезний музичний пам'ятник народно-революційних ідеалів Франції.</p> <p>«Реквієм» - новизна інтонаційного строю та композиції. Героїчна ідея твору, громадянські почуття.</p>	<p>Симфонія «Ромео та Джульєтта» (фрагм.)</p>
<p>Розділ IV. Нові національні європейські композиторські школи XIX століття.</p> <p>Тема 1. Фридерик Шопен.</p> <p>Видатний польський композитор-романтик першої половини XIX сторіччя, блискучий піаніст, засновник польської національної композиторської школи. Всесвітня слава музики Шопена. Біографічні дані. Орієнтованість творчості лише на один інструмент – фортепіано. Особлива досконалість піаністичної манери видатного виконавця.</p> <p>Національна спрямованість творчості. Художні мотиви творчості, об'єднання ліричного кола образів з героїко-драматичним змістом. Збагачення жанру фортепіанної мініатюри, переосмислення традиційних та створення нових фортепіанних жанрів (скерцо, балада).</p> <p>Мазурки. Танець як символ Польщі. Втілення народних музично-поетичних образів, самобутність стилю, відсутність цитування. Різноманітність образів. Взаємодія пісні і танцю. Життєрадісність, картинність</p>	<p>Мазурки: №5, №13, №15, №25, №34, №41, №47, №49, №50</p> <p>Полонези: №1, №2, №3, №5, №6</p> <p>Вальси: №1, №3, №7, №10</p> <p>Прелюдії: №1, №2, №3, №4, №6, №7, №8, №15, №20, №24</p> <p>Ноктюрни: №2, №4, №5, №8, №9, №13, №15</p> <p>Етюди: №3, №12, №13, №14, №19, №23, №24</p> <p>Балада №1 g-moll</p> <p>Соната №2 b-moll</p> <p>Фантазія f-moll</p> <p>Скерцо №1</p> <p>Концерти №1, №2</p>

<p>або меланхолійний сум мазурок, образний контраст сфер. Драматизм інтонацій, наскрізний розвиток образу.</p> <p>Полонези. Танець як символ Польщі. Монументальні форми полонезів як відображення історичних та епіко-героїчних образів. Розширення жанрового змісту та виражальних засобів. Аналіз вибраних полонезів.</p> <p>Вальси. Поетичне перетворення танцювального жанру. Аналіз вибраних творів.</p> <p>Прелюдії. Природна імпровізаційність мініатюр та нові романтичні риси жанру. Різноманітність форм та багатоплановість музично-поетичного змісту. Самостійність та взаємозв'язок п'єс циклу 24 прелюдії ор.28. Аналіз вибраних мініатюр.</p> <p>Ноктюрни. Характерний жанр романтичної музики. Історія жанру. Інтонаційна виразність мелодики. Аналіз вибраних творів.</p> <p>Етюди. Новий зміст та перспективи розвитку жанру. Взаємозв'язок технічних та художніх завдань, формування віртуозного концертного стилю. Змістовність та поетичність музичних образів.</p> <p>Балада №1 g-moll. Розгорнута інструментальна форма та її зв'язок з жанром літературної романтичної балади. Трагедійна спрямованість твору. Стихія ліричних почуттів. Особливості романтичних засобів виразності, трактовка форми. Мелодико-гармонійна виразність тематизму. Аналіз балади.</p> <p>Соната №2 b-moll. «Симфонічний» масштаб фортепіанного твору. Чотири частини як етапи еволюції: від психологічної драми до епічної картини трагічного смутку. Тематизм скорботно-філософський, лірико-драматичний та «вальсовий». Траурний марш як центральна частина твору. Музична містерія смерті. Тотожність особистих почуттів композитора та трагічної долі пригніченого народу. Аналіз сонати.</p>	<p>Пісні «Каблучка», «Бажання».</p>
<p>Тема 2. Ференц Ліст. Видатний угорський композитор-романтик ХІХ сторіччя, блискучий піаніст, диригент, педагог, музичний письменник та громадський діяч; засновник національної композиторської та виконавської школи. Новатор в області фортепіанної та симфонічної музики.</p>	<p>Угорська рапсодія №2, №6, №12 «Роки мандрів»: «Каплиця Вільгельма Телля», «На Валленштадському</p>

Біографічні дані. Демократизм та гуманізм ідейного змісту творчості. Органічне поєднання угорських народних рис та досягнень європейської професійної музики. Програмність та монотематизм як основні творчі установки. Пошук особливих музично-виразних засобів (колористичність гармонії, темброві можливості оркестру та фортепіано та ін.)

Фортепіанна творчість. Концертний стиль фортепіанної музики, її оркестральність. Нові технічні можливості. Значне оновлення традиційних жанрів.

Угорська рапсодія №2. Риси жанру у творчості Ліста. Надзвичайна популярність твору, демократизм музичної мови. Варіаційний розвиток двох контрастно протиставлених тем. Поступове накопичення динаміки та руху. Аналіз рапсодії.

«Роки мандрів». Творчий задум та програмність п'єс. Відображення різноманітних настроїв. Психологічний зміст фортепіанної колористики. Аналіз творів.

Транскрипції та парафрази. Значне оновлення традиційних жанрів. Глибина художньо-образного змісту. Нова романтична трактовка віртуозності в етюдах «Кампанелла» та «Полювання». Традиції Шопена та Паганіні.

Соната h-moll. Провідний твір фортепіанного репертуару. Багатство образного змісту. Нове трактування жанру сонати – перетворення циклу на одночастинну сонату-поему. Самостійність та відокремленість розділів сонатної форми. Багатоплановість драматичної конфліктності. Принцип монотематизму. Аналіз сонати.

Симфонічна творчість. Ствердження нового жанру симфонічної поеми. Узагальнюючий принцип програмності.

«Прелюди». Новий жанр одночастинної програмної симфонічної поеми. Послідовне втілення загальної музично-поетичної ідеї, використання принципу монотематизму. Особливості форми. Поступовий розвиток тематичного матеріалу в рамках сонатної форми. Аналіз твору.

озері», «Женевські дзвони», «Долина Обермана» (№7),

«Заручення»,

«Мислитель»

«Сонет Петрарки»

№104, «Тарантела».

Етюди: «Кампанелла»,

№24 «Полювання»,

«Хоровод гномів».

Ноктюрн «Мрії

кохання».

Парафраза

«Ріголетто».

Соната h-moll.

Симфонічна поема

«Прелюди».

Пісні: «Лорелея», «Як

дух Лаури».

Фортепіанний концерт

№1.

Розділ V. Світова музична культура другої половини XIX століття.

Тема 1. Ріхард Вагнер.

Видатний німецький композитор, диригент, драматург, музичний письменник другої половини XIX сторіччя. Біографічні дані.

Оперна творчість Вагнера як кульмінація у розвитку романтичної опери. Принципова опора на середньовічний національний епос Німеччини. Символічність та багатоплановість образів літературних персонажів. Втілення проблем та ідеалів епохи, в яку жив і творив Вагнер. Новаторська оперна естетика: її викладення у літературних трактатах та прояв у музично-сценічних творах. Романтичні теми та образи, їх узагальнено-етичний зміст. Динамічні та драматургічні можливості лейтмотивного принципу в опері. Симфонізація опери. Сучасний етап Байройтських театральних фестивалів.

Опера «Лоенгрін». Краса, містика та поетичність середньовічної легенди. Актуальність теми долі митця у сучасному світі фальші та інтриг. Загальний конфлікт опери, характеристика дійових осіб. Музика опери як послідовна система лейтмотивів. Спорідненість музичних характеристик образів Ельзи і Лоенгріна. Роль музичної «теми заборони». Аналіз вибраних фрагментів опери.

Увертюра до опери «Тангейзер». Геніальний твір програмно-симфонічної музики, узагальнення тематизму та драматичної суті опери. Контрастність тричастинної композиції увертюри. Роль мотиву пілігримів в крайніх частинах твору. Експресивне та театральне втілення образу Венери в середній частині. Аналіз увертюри.

Тетралогія «Перстень нібелунга» – унікальний оперний твір у світовій музиці (4 опери, які складають єдиний твір). Сучасна тема німецьких міфів. Трагічність подій і висновку. Втілення основних теоретичних положень своєї оперної реформи. Розгорнута система лейтмотивів. Велика роль оркестру. Аналіз вибраних фрагментів з тетралогії.

Опера «Лоенгрін» (фрагменти).

Увертюра до опери «Нюрнберзькі мейстерзінгери».

Увертюра до опери «Тангейзер».

Тетралогія «Перстень нібелунга» (фрагм.)

<p>Тема 2. Йоганнес Брамс.</p> <p>Видатний німецький композитор другої половини XIX сторіччя, піаніст, наступник традицій класицизму. Збагачення їх традиціями німецького романтизму. Біографічні дані. Художні смаки Брамса, відношення до програмної музики. Своєрідність інтонаційної сфери музики Брамса (народні витоки: угорські, циганські та слов'янські елементи). Ліричні образи у вокальних творах, риси драматизму в інструментальній музиці. Фортепіанна творчість. Риси стилю. Різноманітність жанрів, форм та образів.</p> <p>«Угорські танці». Демократизм та популярність традиції побутового музикування. Відображення національного фольклору, взаємозв'язок пісні та танцю. Характерні мелодико-ритмічні звороти вербункош у танці №1, чардашу – у танці №6. Аналіз вибраних творів.</p> <p>Симфонія №4 e-moll. Творче відродження основ класичного симфонізму бетховенського типу. Особливості побудови циклу та тематизму: монументальність масштабу та суб'єктивна камерність музичних образів. Композиція та драматургія циклу. Функції та форми частин (сонатна форма та варіації). Жанрові джерела тематизму. Фінал симфонії як трагічний підсумок твору і його кульмінація. Аналіз симфонії.</p>	<p>Інтермеццо op.117 №1 Es-dur, op.117 №2 b-moll, op.118 №6 es-moll. Рапсодія g-moll, h-moll Капричіо h-moll Концерт №2 для фортепіано з оркестром. «Угорські танці» №1, №2, №5, №6. Симфонія №4 Пісні: «Колискова», «Пісня дівчини».</p>
<p>Тема 3. Джузеппе Верді.</p> <p>Великий італійський оперний композитор другої половини XIX сторіччя. Біографічні дані. Значна популярність творчого доробку Верді. Вершина світового реалізму оперного мистецтва. Соціально-викривальні ідеї, історико-героїчні сюжети, психологічні драми. Жанрова різноманітність (від музичної драми до комічної опери). Кращі риси музично-драматургічного обдарування композитора – в операх на сюжети драматургів світового рівня. Музичний стиль як відображення природної схильності до театральності, гостроти та глибини у характеристиці дійових осіб та сценічних ситуацій. Взаємовплив пісенних витоків італійської кантилени та вокальної</p>	<p>Опери: «Ріголетто», «Травіата», «Аїда».</p>

<p>декламації. Провідне значення ансамблевих сцен та драматургічної ролі оркестру.</p> <p>Опера «Ріголетто». Сюжет драми В. Гюго та його ідея. Особливості жанру психологічної драми та її риси в опері. Контраст як основний принцип оперної дії. Складність та багатогранність образу Ріголетто. Роль лейтмотиву прокляття.</p> <p>Опера «Травіата». Втілення сюжету драми О. Дюма-сина. Жанр та ідея опери. Демократизм музичної мови. Музичні портрети головних героїв.</p> <p>Опера «Аїда». Легендарний історичний сюжет та його сучасний зміст. Органічна єдність театральних стилів жанру «великої опери» та лірико-психологічної драми. Значення наскрізних великих сцен. Тонкощі оркестрового колориту. Ускладнення музичної мови. Музична характеристика персонажів.</p>	
<p>Тема 4. Французька музична культура. Шарль Гуно. Каміль Сен-Санс. Жорж Бізе.</p> <p>Опера «Фауст» Гуно. Сюжет Й. Гете, акцент на лірично-побутових лініях трагедії. Маргарита – центральний персонаж опери. Риси жанру французької ліричної опери. Провідний мелодичний стиль опери та його зв'язок з жанром побутового романсу. Індивідуальна виразність психологічних характеристик героїв опери. Оперні форми. Узагальнений аналіз фрагментів опери.</p> <p>Жорж Бізе – видатний французький композитор і піаніст другої половини ХІХ сторіччя. Тематика його творчості, основне коло образів, театральньо-сценічна спрямованість творчості. Розвиток традицій музичного театру та збагачення оперного жанру. Всесвітня слава останніх творів майстра. Творчий портрет.</p> <p>«Арлезіанка». Драма любові та ревнощів. Типові мелодичні звороти та ритми музичного фольклору Провансу. Дві концертні сюїти з музики до драми, історія їх створення. Майстерність оркестрового стилю, індивідуальній підхід до можливостей інструментів та груп оркестру, використання звучання хору як особливого оркестрового тембру. Узагальнений аналіз</p>	<p>Оффенбах. Оперета «Орфей в аду» (фрагм.).</p> <p>Гуно. Опера «Фауст» (фрагм.).</p> <p>Сен-Санс «Карнавал тварин», Рондо-капричіозо.</p> <p>Бізе: сюїта «Арлезіанка», опера «Кармен».</p>

<p>окремих номерів сюїти.</p> <p>Опера «Кармен». Новела П. Меріме та її трактування. Оптимістична трагедія життєвої драми. Герої та напружений драматичний конфлікт в опері. Особливості його втілення та риси композиції і драматургії. Пісенно-танцювальна стихія оперного образу Кармен. Романсові барви партії Хозе. Наскрізний розвиток головних образів, драматизація тематизму. Лейтмотив рокової пристрасті, його симфонічний розвиток. Демократизм музичної мови. Національні витоки тематизму. Аналіз опери.</p>	
<p>Тема 5. Балетне мистецтво.</p> <p>Витоки балету. Синтетична природа жанру. Історія виникнення та розвитку. Структурні особливості балету. Відомі балетмейстери і танцівники.</p> <p>Адольф Адан.</p> <p>Балет «Жизель». Фантастичний балет за німецькою легендою в переказі Г. Гейне.</p> <p>Балет «Корсар» - класичний балет на пригодницьку тему із життя корсарів, поставлений на музику композиторів Адольфа Адана, Лео Деліба, Рікардо Дріго, Цезаря Пуні.</p> <p>Лео Деліб.</p> <p>Балет-пантоміма «Коппелія» - комічний сюжет за мотивами новели Е. Гофмана «Пісочна людина».</p> <p>Людвіг Мінкус.</p> <p>Балет-феєрія «Баядерка» – східна казка, сповнена вражаючих пристрастей – жертвовної любові та підступності за драмою давньоіндійського поета Калідаси «Шакунтала» і балади Й. Гете «Бог і баядерка».</p> <p>Балет «Дон Кіхот» за романом Мігеля Сервантеса «Хитромудрий ідальго Дон Кіхот Ламанчський», наповнений пекучим іспанським темпераментом.</p>	<p>Адан. Балети: «Жизель», «Корсар». Деліб. Балет «Коппелія». Мінкус. Балети: «Баядерка», «Дон Кіхот».</p>
<p>Тема 6. Чеська музична культура. Бедржих Сметана. Антонін Дворжак.</p> <p>Б. Сметана – видатний чеський композитор та диригент, засновник чеської національної музичної школи, громадський діяч. Значні досягнення Сметани у галузі становлення національного оперного мистецтва та програмного симфонізму. Творчий портрет.</p>	<p>Сметана: опера «Продана наречена» (фрагм.), Симфонічна поема «Влтава». Дворжак: «Слов’янські танці» (за вибором</p>

<p>Опера «Продана наречена». Типова для Сметани побутова комічна опера на народний сюжет. Її історичне значення. Узагальнений аналіз фрагментів опери.</p> <p>Симфонічна поема «Влтава». Симфонічний цикл «Моя Батьківщина», його ідея. Загальна характеристика частин поеми. «Влтава» (друга частина циклу «Моя Батьківщина») – зразок яскравого втілення патріотичного змісту, пісенна спрямованість тематизму. Програмність та особливості жанру. Аналіз твору.</p> <p>Антонін Дворжак.</p> <p>А. Дворжак – видатний чеський композитор-класик, засновник сучасної чеської композиторської школи. Демократична спрямованість, яскраве запровадження слов'янської національної ідеї у творчості. Широкий обсяг жанрів, значний творчий доробок. Творчий портрет.</p> <p>«Слов'янські танці». Ознайомлення з вибраними творами.</p> <p>Симфонія № 5 «3 Нового Світу» - вершина чеської симфонічної музики. Вплив літератури і музичного мистецтва Америки на задум симфонії. Образи симфонії, героїко-драматичні мотиви. Класичні та романтичні риси симфонії. Національні витоки тематизму симфонії (слов'янські наспіви, чеська скочна, негритянський спірічуелс). Незвичайна ладова колористика тематизму. Значення наскрізної теми. Аналіз твору.</p>	<p>викладача), Симфонія № 5 «3 Нового Світу», струнний квартет №12 “Американський”</p>
<p>Тема 7. Норвезька музична культура. Едвард Гріг.</p> <p>Видатний норвезький піаніст, диригент, музичний діяч та композитор другої половини XIX сторіччя, засновник національної композиторської школи. Вплив європейського романтизму. Національні витоки творчості. Майстер фортепіанної мініатюри та камерно-вокальної музики. Тонкий лірик та колорист звукопису. Провідне значення образів та сюжетів народних легенд. Зв'язок музичної стилістики з норвезьким фольклором.</p> <p>Життєвий і творчий шлях.</p> <p>“Ліричні п'єси”- своєрідний розвиток традицій жанру романтичної фортепіанної мініатюри. Специфічні риси народних ладів та ритміки. Ознайомлення з вибраними</p>	<p>«Ліричні п'єси»: «Навесні», «Кобольд», «Весільний день у Трольхаугені», «Хода гномів», «Вальс», «Норвезький танок».</p> <p>Концерт для фортепіано з оркестром. «Пер Гюнт» – 1 сюїта, «Пер Гюнт» – 2 сюїта (фрагменти).</p>

<p>п'єсами.</p> <p>Концерт для фортепіано з оркестром – видатний твір, перлина концертного репертуару. Розвиток ліричних традицій романтичних концертів Шопена та Шумана. Емоційна різноманітність ліричного змісту, національний характер та театральна яскравість тематизму. Аналіз твору.</p> <p>«Пер Гюнт». Драма Г. Ібсена та її музичне трактування. Поетичні образи та відповідні засоби виразності сюїти. Оркестровий колорит. Аналіз фрагментів.</p>	
<p>Розділ VI. Стильові течії в світовій музиці кінця XIX – початку XX століття.</p> <p>Тема 1. Італійське оперне мистецтво кінця XIX-початку XX століття. П'єтро Масканьї.</p> <p>Італійський диригент і композитор другої половини XIX – першої половини XX сторіччя. Опері Масканьї як перші художні зразки веризму. Поняття про музичний веризм, естетика веристської опери. Доля творчого спадку Масканьї, пошуки в галузі модерністського оперного жанру.</p> <p>Опера «Сільська честь». Місце опери в історії розвитку жанру. Успіх на тлі елітарних спрямувань пізньоромантичних опер Вагнера. Новий сюжет та якісно нове музичне втілення «драми кохання». Герої опери – прості селяни. Значна роль італійського пісенного фольклору та масових сцен. Узагальнений аналіз фрагментів опери.</p> <p>Руджеро Леонкавалло.</p> <p>Популярний італійський композитор другої половини XIX – початку XX сторіччя, представник музичного веризму. Літературне обдарування Леонкавалло.</p> <p>Опера «Паяци». Світова популярність твору. Належність до класичних зразків оперного веризму. Вдале лібрето, написане композитором. Герої театру «комедії масок». Мелодійне багатство та яскрава театральність дії опери. Напружений психологізм та розширення засобів виразного вокального та мелодекламаційного інтонування. Роль оркестрової партії – значний драматургічний пласт. Узагальнений аналіз деяких сцен опери.</p>	<p>Масканьї. Опера «Сільська честь» (фрагменти).</p> <p>Леонкавалло. Опера «Паяци» (фрагменти).</p> <p>Пуччіні. Опері: «Богема», «Тоска», «Чіо-Чіо-сан», «Турандот» (фрагменти).</p>

Джакомо Пуччіні.

Визначний італійський композитор на зламі XIX–XX століть. Останній класик оперного бельканто, значний представник реалістичного «вердієвського» напрямку. Сильова різноманітність оперної творчості. Зв'язок з напрямом «веризм». Демократизм сюжетів кращих опер Пуччіні («Богема», «Тоска», «Чіо-Чіо-сан»). «Жінка та кохання» – центральна тема його творчості. Східні мотиви творчості. Провідне значення мелодії, італійські оперні традиції, новаторство ладо-гармонійної мови. Особливості розвитку сюжетів та музичної дії на прикладі вибраних опер. Узагальнений аналіз головних фрагментів найбільш популярних опер.

Тема 2. Французький імпресіонізм. Клод Дебюссі.

Імпресіонізм у Франції як провідний мистецький напрям на зламі сторіч. К. Дебюссі – видатний французький композитор, засновник музичного імпресіонізму. Естетичні погляди. Відображення мінливих вражень, яскравість колористичного стилю, провідна роль пейзажності, домінування колористичного компоненту музичної мови. Музичні жанри і форми. Новаторство Дебюссі у ладо-гармонійній, метро-ритмічній, оркестровій сферах. Життєвий і творчий шлях

“24 прелюдії для фортепіано”. Значне досягнення творчого доробку композитора. Розширення темброво-звукових можливостей фортепіано. Еволюція жанру прелюдії у двадцятому сторіччі. Програмність прелюдій, широка образна палітра мінливих пейзажів, поетичних примх, пластики танцювальних рухів. Розширення жанрового змісту прелюдій. Риси колористичного звукопису Дебюссі. Аналіз вибраних прелюдій. **“Післяполуденний відпочинок фавна”**. Своєрідний маніфест музичного імпресіонізму. Образи, композиція та тематизм прелюдії. Особливості фактурного та тембрового варіювання, роль тембру флейти та арфи. Аналіз твору.

“Ноктюрни”. Значне місце симфонічних жанрів у творчості, особливості “симфонічного методу” Дебюссі. Еволюція жанру ноктюрна у двадцятому сторіччі. Принцип програмності. Симфонічні мініатюри як

Дебюссі: «24 прелюдії для фортепіано»:
«Дівчина з волоссям кольору льону»,
«Собор, що затонув»,
«Дельфійські танцівниці»,
«Перервана серенада»,
«Кроки на снігу»,
«Тераса відвідувана місячним світлом»,
«Менестрелі», «Танець Пека» та інші за вибором викладача.
«Післяполуденний відпочинок фавна». Триптих «Ноктюрни». «Бергамаська сюїта». Равель: «Павана на смерть інфанти». «Болеро». «Дитя та чари» (фрагм.), «Іспанська година» (фрагм.)

основний жанр. Колористична роль інструментовки, перевага “чистих тембрів”. Три симфонічні картини (“Хмари”, ”Свята”, “Сирени”) як новий тип циклічної композиції. Принцип контрасту картин-частин. Літературна програма автора, особливості її перетворення. Побутовий жанровий колорит. Театральний контраст у композиції. Узагальнений аналіз твору.

Моріс Равель.

Видатний французький композитор на зламі XIX-XX століть. Розвиток традицій Дебюссі у першому періоді творчості. Яскрава національна основа музики Равеля, використання іспанського та французького фольклору. Стилiстична багатогранність творчості, поєднання елементів романтизму, імпресіонізму та неокласицизму. Широкий образний та жанровий діапазон. Вивчення російської музичної класики, особлива цікавість до творчості “кучкістів”. Життєвий і творчий шлях

“Павана на смерть інфанти”. Фортепіанна та оркестрова версії популярного твору. Жанр павани, його історія. Статичність, філософська споглядальність образу твору. Гармонійна мова, принципове уникнення ввіднотоновості, мелодика. Аналіз твору.

“Болеро”. Звернення до образу улюбленої Іспанії у народно-танцювальній стихії твору. Програмний задум, створення однойменного балету. Нове втілення жанру симфонічних варіацій. Аналіз теми, поєднання рис фольклору баскської та східної (мавританської) традицій. Значення ритмічного остінато. Функція акомпануючих голосів. Роль тембрового розвитку теми. Аналіз твору.

Тема 3. Постромантизм та експресіонізм.

Густав Малер.

Австрійський композитор, диригент, великий музичний гуманіст. Спадкоємець симфонічних традицій віденських класиків і симфоній пізнього романтизму (Брамса, Брукнера). Глибока філософська тематика творчості. Тенденції до розширення складу оркестру і тяжіння до камерного письма. Вокальна лірика Малера.

Ріхард Штраус.

Видатний німецький композитор, диригент, педагог.

Малер. Симфонії (за вибором).

«Пісні мандруючого підмайстра»

Штраус: “Так говорив Заратустра”, “Життя героя”.

Опери: “Саломея”,

“Кавалер троянд”,

“Електра” (фрагм.)

<p>Творчий шлях від пізнього романтизму до експресіонізму і неокласицизму. Багатожанровість музичної творчості. Симфонічні поеми Штрауса – шедеври світової музики. Різноманітність оперної творчості.</p>	
<p>Розділ VII. Світова музична культура першої половини XX століття.</p> <p>Тема 1. Нововіденська композиторська школа.</p> <p>Об'єднання значних композиторів Австрії 20-х рр. XX століття. Відбиття суспільних ідеалів епохи у творчості. Історичні і соціальні передумови виникнення експресіонізму в Європі (література, театр, живопис, музика). Характерне коло образів – похмурий песимізм, відчай, жах, трагічний розлад особистості з дійсністю, втрата сенсу життя. Реформування традицій музичного мистецтва, музичної мови – як пошук адекватної виражальності.</p> <p>Арнольд Шенберг.</p> <p>Педагог, фундатор нововіденської школи, її теоретик. Творчий портрет. Еволюція стилю від традицій романтизму до атональної, додекафонної та серійної системи композиції. Головні постулати додекафонії, головні жанри і твори.</p> <p>“Свідок з Варшави” – найяскравіший приклад музичного експресіонізму. Відтворення найменших подробиць жахливої атмосфери концтабору періоду Другої світової війни. Гострота засудження фашизму та високий гуманізм твору, філософське узагальнення теми. Серія в оркестровому вступі - лейттема твору. Пошуки нової виразності у вокальних партіях, протиставлення фіксованої партії чоловічого хору та соліста, написаної у техніці “шпрехштімме”. Експресивність партії соліста-читця. Кульмінація-кода - давньоєврейська молитва - хоровий підсумок твору. Узагальнений аналіз твору.</p> <p>Альбан Берг.</p> <p>Послідовник та учень А. Шенберга. Еволюція стилю від романтизму до атональної, додекафонної та серійної системи композиції. Невеликий обсяг творчої спадщини</p>	<p>Шенберг: «Свідок з Варшави».</p> <p>«Місячний П'єро» (фрагм.).</p> <p>Берг: опера «Воцек» (фрагм.),</p> <p>Концерт для скрипки з оркестром.</p> <p>Веберн. Варіації для фортепіано ор.27 (або Варіації для оркестру).</p>

(всього 13 опусів) та майстерність, значущість кожного твору, розмаїття жанрів. Характерна для епохи система образів. Центральна постать людини, гострі соціальні конфлікти, психологізм оперних творів.

Опера “Воцек”. Історія створення. Загострення соціального та психологічного конфлікту в лібрето. Новаторська оригінальна композиція опери, застосування принципів і жанрів інструментальної музики, велика роль симфонічного оркестру. Складність гармонійної мови, лейтгармонії у партії Воцєка. Своєрідність вокального стилю, гостра дисонантність, “зламаність” ліній, поєднання аріозності (партія Марії) та декламаційності, виразних розмовних прийомів, принципу “шпрыхезанг”, відкритих Шенбергом. Узагальнений аналіз вибраних фрагментів твору.

Концерт для скрипки з оркестром. Історія створення. Поєднання традицій романтичного концерту з додекафонним методом у композиції. Симетричність двочастинного циклу (I частина АВ, II частина АВ). Конфлікт двох образних сфер як відбиття концепції твору – безжалісний страшний світ та людина в ньому; життя та смерть і просвітлення. Узагальнений аналіз твору.

Антон Веберн.

Послідовник тенденцій Шенберга, створив індивідуальний стиль радикального новаторства – пуантилізм, який розвивався надалі його послідовниками. Підпорядкованість методу серії всіх елементів музичної мови – мелодики, ритміки, динаміки, тембру, агогіки – створення методу серіальності у вокальних та інструментальних творах останнього періоду творчості. Домінуюча роль жанру та форми варіації, що розвивають тему-серію. Втілення закону єдності та різноманітності у варіаційних циклах. Ознайомлення з деякими творами (за вибором).

Тема 2. Карл Орф.

Значна постать у сучасній світовій і німецькій культурі. Універсальність обдарування, різноманітні сфери творчої діяльності. Здобутки у музичній педагогіці, режисурі. Створення яскравого стилю у музиці, фольклорні витоки

Орф: «Карміна Бурана» та «Катулли Карміна» (фрагм.).
Опера «Розумниця» (фрагм.)

творчості, старовинні сюжети, нові синтетичні жанри. Періоди творчої біографії і головні твори. Естетичні засади творчості. Тяжіння до синтетичних жанрів у триптиху “Тріумфи”.

“Карміна Бурана”. Значення у творчості – початок зрілого етапу. Літературне першоджерело, узагальнення образів середньовічної поезії вагантів. Композиція твору: три розділи-сцени; єдність ідеї; завершеність структури. Аналіз музичної мови обраних номерів.

“Катуллі Карміна”. Тема, ідея твору, унікальність оркестрового складу. Аналіз прологу. Своєрідність жанрових ознак.

Пауль Хіндеміт.

Універсальність діяльності – видатний виконавець, альтист, теоретик-науковець, викладач, композитор. Період 20-х років – період формування. Організація фестивалів камерної музики. Камерні жанри у творчості композитора. Зрілий період творчого стилю - 30-і роки. Соціальна, філософська тема в опері “Художник Матіс” та “Гармонія світу”. “Парність жанрів” симфонія-опера. Еміграція. Післявоєнний період. Гастрольна та викладацька діяльність.

“Людус тоналіс”. Неокласичні тенденції у творчості композитора – відродження жанрів бахівської та добахівської доби. Традиції Й. С. Баха та їх новаторське ствердження у задумі та ідеї твору. Чітка організація і конструкція циклу. Завершеність композиції, дзеркальне відображення прелюдії у постлюдії, поступовий розвиток хіндемітівської тональної системи у фугах, модулююча роль інтерлюдій. Новаторське трактування “великого” та “малого” поліфонічних циклів. Знахідки яскравих ритмоформул у тематизмі фуг. Яскравість образного змісту циклу відображає характерні риси творчості композитора – інтелектуальність, стриману лірику філософського складу, експресію, енергію, грайливість у відображенні світу. Надзвичайна майстерність поліфонічних прийомів. Аналіз твору.

Симфонія “Художник Матіс”. Глибока концептуальність задуму. Філософське осмислення національної історії та епохи, в яку творив композитор, у

Хіндеміт: Симфонія «Художник Матіс».
«Людус тоналіс».
«Камерна музика №2».

<p>програмі твору. Театральність, самостійність кожної з трьох частин. Новаторське трактування симфонічного циклу. Вступ – німецька народна пісня 16 сторіччя. Поєднання у композиції 1 частини принципів сонати і фуґи. Спорідненість головної, побічної та заключної партій. Контрастність 2 частини - трагедійної лірики. Дієвість фіналу. Третя частина - драматична кульмінація циклу. Значення коди, як досягнення мети у результаті боротьби, гімнічність теми-цитати. Аналіз твору.</p>	
<p>Тема 3. Французькі композитори творчого об'єднання «Шістка». Історичні умови виникнення нового напрямку у мистецтві у 20-х роках ХХ століття. Естетичні засади у Маніфесті «Півень та Арлекін» – заперечення естетики імпресіонізму та символізму. Демократичність творчості, спрощення тематики, формування рис дадаїзму, фовізму та урбанізму у мистецтві Франції. «Пасифік-231» – музичний маніфест «Шістки».</p> <p>А. Онеггер. Визначний композитор Франції, великий обсяг музичної спадщини в різних жанрах. Гуманістична спрямованість творчості, філософське світосприйняття і світогляд. Масштабність центральних жанрів творчості – ораторії та симфонії. Періоди творчої біографії і головні твори. Еволюція творчого стилю від урбаністичної тематики 20-х років до трагедійності воєнного періоду («Жанна Д'Арк», симфонії № 2, 3). Особливості стилю на прикладі симфонії № 3.</p> <p>«Пасифік-231». Урбаністична тема, віддзеркалення новітньої епохи, (назва марки локомотиву). Задум твору - передача сили й міці сучасної техніки, захоплення її швидкістю. В основі – конструктивна ідея, підпорядкованість ритмічній структурі поступового пришвидшення руху через зменшення метричних долей у наступних розділах (від цілої – до шістнадцятої). Майстерність оркестровки при використанні класичного оркестрового складу. Аналіз твору.</p> <p>Френсіс Пуленк. Розвиток класичних традицій, романтична спрямованість творчості, лірика – головна образна сфера. Взаємозв'язок</p>	<p>Онеггер. «Пасифік -231».</p> <p>Саті: «Гносієни», «Гімнопедії».</p> <p>Пуленк: опера «Людський голос».</p> <p>Концерт для 2-х фортепіано, «Сільський концерт».</p> <p>Мійо: балет «Бик на даху».</p>

творчої діяльності піаніста-виконавця і композитора. Головні жанри - вокальна та фортепіанна мініатюри. Камерність стилю. Оперна творчість. Еволюція стилю. Створення нового жанру моноопери. Поєднання класичних традицій та імпресіоністичних у стилістиці композитора.

Опера «Людський голос». Названа опера є творчим підсумком композитора, створена за драмою Ж. Кокто “Дама з Монте-Карло”. Майстерне зображення внутрішнього світу людини, жіночої психології, дослідження найтонших інтимних почуттів. Формування ідеї: життя – це любов, страждання і смерть. Камерність твору, розвиток традицій сучасної опери, ствердження жанру моноопери - монолог для сопрано з оркестром. Розвиток національних оперних традицій К. Дебюссі у співвідношенні вокального та оркестрового пластів. Провідна роль оркестру, система лейттем, аналіз теми любові та теми смерті. Речитативно-декламаційна основа вокальної партії виявляє велику вагомість тексту, літературного і театрального компонентів опери. Роль метроритму, пауз, динаміки та фермат у формуванні емоційно- виразної гнучкої вокальної партії. Узагальнений аналіз.

Даріус Мійо.

Успішне поєднання діяльності композитора, диригента, педагога, музичного критика. Експериментування в галузі форми та музичної мови. Різноманітність тематики та жанрів. Популярність фортепіанних творів. Балетна творчість. Нові теми й сюжети.

Балет-пантоміма «Бик на даху». Незвичний сюжет. Інтонації джазу і латиноамериканських народних танців.

Тема 4. Американська музична культура. Джордж Гершвін.

Розмаїття суспільно-національних прошарків суспільства та взаємодія різних національних витоків у музичному мистецтві США.

Історія спірічуелс. Народження естрадного джазу. Жанрові передвісники. Композиційні елементи та течії джазу.

Історичне значення постаті Гершвіна – визначного

Гершвін. Пісні: «Ліза», «Любов пройшла», «О, будьте ласкаві». Рапсодія у стилі блюз. Опера «Поргі і Бесс» (фрагм.)

виконавця-імпровізатора, історичне значення творчості у національній культурі – засновника національного стилю, національної опери. Відношення композитора до фольклору. Основа творчості – афро-американський фольклорний пласт. Творчий портрет. Періоди творчої біографії.

Ранній період. Виключно популярний напрямок – пісні та мюзикли. Узагальнення ранньої творчості на прикладі аналізу пісень (образна лірична сфера, проста побудова, функціональна гармонія, яскрава мелодика). Значення пісень в творчості композитора. Зрілість творчого стилю. Напружений процес самоосвіти, вивчення західно-європейської музичної культури. Розширення жанрового діапазону, освоєння класичних жанрів. Головні твори.

«Рапсодія у стилі блюз». Поєднання класичних та національних традицій, початок симфоджазу. Вільна рапсодійна побудова, контраст тематизму та імпровізаційність його розвитку. Направлення форми до кульмінації – коди. Блюзові та джазові основи тематизму твору – втілення головних жанрів афро-американського фольклору. Аналіз твору.

Опера «Поргі і Бесс». Перша національна опера. Відображення народних ідеалів та суспільних проблем у сюжеті. Головний конфлікт узагальнено на протиставленні двох образів – Поргі та Спонтинг-Лайфа. Гуманістична спрямованість опери. Традиції національного театру у побудові опери та її музичному стилі. Аналіз твору.

Розділ VIII. Музичне мистецтво другої половини ХХ-початку ХХІ століття.

Етично-екологічні, гуманістичні тенденції в музиці ХХ століття. Тема війни і миру в музиці. Авангард. Неоавангард. Полістилістика. Традиціоналізм. Неоавангардові пошуки в творчості композиторів другої половини ХХ століття: на прикладі творів П. Булеза, К. Штокгаузена, Дж. Крамба, Я. Ксенакіса, Д. Лігеті.

Булез. Цикл «Молоток без майстра».

Варез «Електронна поема».

Штокгаузен: «Групи» для симфонічного оркестру, «Струнно-вертолітний квартет», «Гімни» для кількох магнітних стрічок і оркестру.

	<p>Крамб. «Чорний янгол».</p> <p>Лігеті. «Атмосфери для оркестру»,</p> <p>«Симфонічна поема для 100 метрономів».</p> <p>Ксенакіс «Механічний скорпіон», «Скани»</p>
--	---

4.2. Програма навчальної дисципліни «Історія української музики»

Розділ/тема/тези	Музичний матеріал для прослуховування
<p>Розділ I. Тема 1. Вступ. Джерела українського музичного мистецтва.</p> <p>Витоки українського музичного мистецтва від найдавніших часів до IX століття. Історичні умови розвитку національної культури - словесного і музичного фольклору, писемності, літератури, образотворчого мистецтва, музики. Ранні форми музичного мистецтва. Музичний інструментарій. Обрядові пісні.</p> <p>Музична культура IX-XVII століть. Історичні умови розвитку культури. Виникнення Київської Русі. Прийняття християнства (988 р.). Вплив християнства на розвиток культури в усіх її галузях - архітектурі, малярстві, музиці, освіті. Найвищий розквіт Київської держави за князювання Ярослава Мудрого (1019-1054). Софійський собор - унікальна пам'ятка архітектури і образотворчого мистецтва. Печерський монастир - осередок літописання і книгописання. Розвиток літератури. «Повість минулих літ», «Слово о полку Ігоревім». Суспільно-політичний розквіт Київської Русі. Зв'язки з візантійською та болгарською культурами.</p> <p>Розпад Київської Русі на початку XII століття. Особливості культури епохи Середньовіччя. Народна творчість. Ранні форми церковного співу. Церковна монодія. Реформування нотного запису церковної</p>	<p>Історичні пісні. - К., 1961.</p> <p>Колесса Ф. М. Мелодії українських народних дум. - К., 1969.</p> <p>Корній Л. Історія української музики. Частина перша. - Київ - Харків - Нью-Йорк. 1996.</p> <p>Хрестоматія української доживотної музики. - К., 1974. - с.7-17,23-28.</p>

музики. Ірмолой. Світська галузь музичної культури. Музичний побут княжого двору.

Загальнокультурні риси епохи бароко. Особливості розвитку освіти та різних галузей культури. Книгодрукування. Києво-Могилянська академія. Архітектура і малярство. Музична культура: народна творчість, музична освіта. Духовні та світські канти.

Тема 2. Розвиток української професійної музики до XIX століття.

Подальший розвиток гуманістичних тенденцій, що намітилися в XIV - на початку XVII століття. Вплив барокової естетики на українське музичне мистецтво. Прояв барокового стилю в духовній музиці - партесних концертах, духовних і світських кантах, у шкільній драмі. Значний розквіт професійної та народної музики. Нові стильові риси. Види партесного багатоголосся. Концертний стиль партесної музики та його барокові особливості. "Граматика музикальна" М. Дилецького (1723 р.) - основний теоретичний посібник на східнослов'янських землях. Шкільний театр. Роль музики в шкільній драмі. Зв'язок хорового співу драми з тогочасною духовною музикою, а інтермедії - з народною та світською музикою. Розквіт пісні-романсу. Творчість Г. Сковороди. Українська народна пісня в друкованих виданнях. Канти. Вертепна драма. Спільність між вертепом і шкільною, драмою. Структура вертепу та його композиція. Роль музики у виставі.

Українська музика від найдавніших часів і до середини XVIII століття - це вагомий здобуток української культури. Друга половина XVIII століття - період творчості видатних українських композиторів М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя. Значні досягнення українського музичного мистецтва цього періоду. Нові стильові тенденції. Виникнення духовного циклічного концерту нового стилю. Зв'язок зі світським мистецтвом, нова музична образність. Виникнення, нових жанрів: опера, високопрофесійна інструментальна музика, симфонія. "Золота доба" української музики.

Хрестоматія української дожовтневої музики-ч.І.-К., 1974.

М. Березовський.

Тема 3. Максим Березовський (1745-1777)

М. Березовський - високоосвічена людина, композитор великого таланту. Творчість його - початок нового етапу розвитку української музики в класичному стилі - визначне музичне явище.

Життєвий та творчий шлях. Народився 16 (27) жовтня 1745 року на Україні, в Глухові. Це був важливий культурний центр з музичною школою, театром і прекрасною співочою капелою. Навчання М. Березовського в школі, у Києво-Могилянській академії (50-ті роки XVIII століття). У 1758 році переїзд до Санкт-Петербурга, де працював співаком у придворному оперному театрі. Італія. Навчання в Болонській академії у падре Мартіні. Вивчення контрапункту строгого стилю. Створення духовної музики, опери "Демофонт". Висока оцінка таланту. Творчий успіх. Виїзд з Італії до Росії у 1773 році. Важкі часи і розчарування. Трагічна смерть у 1777 році.

Збережена частина творчості М. Березовського: літургія, причасний стих, духовні концерти, опера "Демофонт", соната для скрипки і чембало. Духовні твори - видатне мистецьке явище. Ознаки нового стилю. Формування циклічного духовного концерту. Твір "Не отвержи мене во время старости" - вершина творчості. Літературна основа концерту г- 5 строф псалма № 70 (Давидові псалми, книга Старого Завіту). Лірико-драматичний характер твору. 4-частинна форма. Контраст між частинами. Adagio – Allegro - Adagio - Allegro. Перша частина у формі фуґи, друга частина - в традиціях партесного концерту, третя частина нагадує молитву, четверта частина у формі фуґи. Тематична цілісність циклу, українські національні риси. Різноманітність мелодики, інтенсивність гармонійного розвитку.

Тема 4. Дмитро Бортнянський (1751-1825)

Д. Бортнянський - одна з найвидатніших постатей музичного мистецтва II половини XVIII століття. Різнобічна обдарованість, багатогранна діяльність. Композитор, співак, диригент, педагог.

Духовний концерт "Не отвержи мене во время старости".

Літургія

Д. Бортнянський.

Духовний концерт № 32 "Скажи ми, Господи, кончину мою".

Духовний концерт

Концерт № 32 (c-moll)

Життєвий та творчий шлях. Народився 26 жовтня 1751 року в Глухові. Його батько походив з західного регіону України, з Прикарпаття, з села Бортного. Навчання в Глухівській школі. У 1758 році - зарахування до Петербурзької співацької капели (керівник Марко Полторацький). Отримання особливої стипендії - пансіону для навчання в Італії. Венеція. Зустріч з італійським оперним композитором Б. Галуппі. Десять років в Італії (1769-1779). Період навчання та удосконалення своєї майстерності. Композиторська зрілість. Постановки опер "Креонт", "Алкід" та "Квінт Фабій". Перебування в Неаполі, Болоньї, Римі.

Повернення в Росію в 1779 році. Посада капельмейстера Петербурзької Придворної співацької капели. Розвиток її вокально-хорових традицій, вдосконалення капели. Організація загальної освіти співаків. Відкриті концерти. Створення духовних творів, хорових концертів. Написання літургій, світської музики - хорових пісень, гімнів, кантат. Помер 27 вересня 1825 року. Похований на Смоленському цвинтарі в Петербурзі.

Видатним мистецьким явищем є всі жанри творчості Д. Бортнянського. Найбільший внесок композитора - в галузі духовної музики. Духовні твори: 35 однохорних (чотириголосих) і 10 двохорних (восьмиголосих) концертів, 14 хвалебних, 2 Літургії, 9 Херувимських. Найбільш відомі - 35 чотириголосих концертів, в яких яскраво відображені стильові особливості його творчості. Духовний концерт № 15 "Прийдіте, воспоєм". Тричастинна форма. Контраст частин. Д. Бортнянський - класик хорової поліфонії в українській музиці. Національна самобутність музики. Яскрава мелодійність, класична урівноваженість, майстерність у використанні хорової фактури.

Тема 5. Артем Ведель (Ведельський) (1767-1808)

Різнобічно обдарований музикант, який мав великий композиторський і диригентський талант; був чудовим співаком і добрим педагогом.

Життєвий та творчий шлях. Народився в 1767 році у Києві. Сім'я композитора. Навчання А. Веделя у

"Скажи ми, Господи, кончину мою" на текст скорботного благального псалма № 38

А. Ведель. Духовний концерт "Доколе, Господи, забудеши мя".
А. Ведель. Літургія.

<p>Києво-Могилянській академії від 1776 до 1787 року. Хор і оркестр академії - окраса музичного життя Ки-єва. А. Ведель - перша скрипка оркестру, диригент хору, співак-соліст хору. Перші творчі спроби - духовні концерти на тексти з Псалтиря. Переїзд до Москви. Диригентська діяльність. Спілкування з російськими та італійськими музикантами.</p>	
<p>Повернення до Києва у 1792 році. Співпраця з генералом Леванідовим. Два роки роботи у військовій капелі. Створення найвідоміших духовних концертів. Переїзд до Харкова. Робота з хором Казенного училища. Знайомство з Д. Бортнянським. Повернення до Києва у 1796 році. Кінець творчої кар'єри. Вісім років у Інвалідському домі. Помер у 1808 році.</p> <p>Творчий доробок - понад 20 духовних концертів, Всенощна служба, Літургія, ірмоси, канони. Звернення до тексту Псалмів із Псалтиря. Два типи концертів. Вільна побудова хорових циклів. Перевага трьох і чотирьох частин. Принципи контрасту. Мелодичне багатство творів А. Веделя. Впливи західноєвропейської музики. Національна специфіка. Перевтілення народно-пісенних джерел, інтонацій пісень-романсів. Гармонічно-поліфонічна фактура.</p> <p>Духовний концерт “Доколе, Господи, забудеши мя”. В основі - Давидів псалом № 12. Глибоко скорботний, жалібний поетичний образ. Концерт має три частини. Відсутність контрасту. Перша частина - Andante. Друга частина - Adagio. Ш частина - Andante. Перша і друга частина пронизані сумними і жалібними інтонаціями. Третя частина - спокійна і урочиста. Близькість до українських пісенних джерел - ліричної пісні-романсу, думи, канту.</p> <p>Тема 6. Семен Гулак-Артемівський (1813-1873)</p> <p>С. Гулак-Артемівський - видатний український композитор, оперний співак, драматичний актор та суспільний діяч.</p> <p>Життєвий та творчий шлях. Дитинство в м. Городище. Сім'я композитора. Навчання в Київському духовному училищі- Захоплення музикою та співом. Участь у хорі</p>	<p>Опера «Запорожець за Дунаєм».</p> <p>І дія: романс Оксани “Місяцю ясний”,</p>

Михайлівського монастиря. Зустріч з Тлінною. Переїзд до Петербургу. Знайомство з Т. Шевченком. Перший прилюдний виступ. Виїзд до Франції та Італії. Навчання у А.Аларі та П. Романі. Запрошення до Флорентійської опери. Повернення в Петербург. Контракт з оперним театром. Близьке виконання головних ролей на сцені Марійського театру. Початок кар'єри оперного співака. Виступи в драматичному театрі. Розквіт композиторської творчості: музика до водевілю “Картина степового життя циган”, танцювально-хореографічна сюїта “Українське весілля”, власна п'єса з музикою “Ніч напередодні Іванова дня”, “Руйнівники кораблів”, солоспіви. Створення першої української опери “Запорожець за Дунаєм”. Переїзд до Москви у 1864 році. Завершення кар'єри оперного співака. Літературна праця, суспільно-добочинна діяльність.

Опера “Запорожець за Дунаєм”

Перша лірико-комічна українська опера. Історичне підґрунтя опери- відображення драматичного періоду в українській історії XVIII ст. Створення лібрето на основі історичних фактів. Глибокий реалізм і народність опери. Драматургія опери - три лінії розвитку. Романтичні тенденції - яскрава народність, національна виразність музики, опора на фольклорні джерела, на міську пісню-романс. Емоційні почуття ліричних персонажів. Елементи німецького зінгшпілю та італійської опери-буфф. Ідеалізація образу Султана. “Запорожець за Дунаєм” - повноцінна народно-національна опера. Особливе значення ансамблів та фінальних сцен у розвитку дії. Індивідуальні музичні характеристики дійових осіб - Карася, Одарки, Оксани, Андрія, Султана.

Тема 7. Михайло Вербицький (1815-1870)

Засновник “перемишльської школи”, автор музики до національного гімну. Перший найвидатніший представник західно-української професійної музики, педагог. Основні музичні жанри: музика для театру, увертюри, хори, солоспіви, духовні твори.

Життєвий та творчий шлях. Дитячі роки в селі Яворник (на Перемишлянщині). Навчання в дяко-учительській

пісня-арія Карася “Ой, щось дуже загулявся”, дует Одарки і Карася “Звідкіля це ти узявся”. II дія: каватина Султана “Нема тут гомону двірського”, каватина Карася “Тепер я турок, не козак”, аріозо Оксани “Ангел ночі”, дует Оксани та Андрія “Чорна хмара з-за діброви” III дія: пісня Одарки «Ой, казала мені мати», дует Одарки і Карася «На туркених оженюся», квінтет «Нещасливі наші долі», аріозо Андрія “Блаженний день, блаженний час”, фінальний хор “Там за тихим за Дунаєм”.

Гімн “Ще не вмерла Україна” (сл. П. Чубинського). Літургія для мішаного хору - “Святий Бога”,

школі в Перемишлі, в музичній школі при хорі кафедральної церкви у Алоїза Нанке. Прекрасний голос і яскраві музичні здібності. В 1833 році - вступ до Львівської духовної семінари. З 1836 року - музична діяльність. У 1842-1846 роках - у Львові. Педагогічна праця. В 1850 році - здача екзаменів у семінарії. Професія сільського священика на Львівщині. Переїзд в село Млини на Яворівщині. Композиторська творчість. Створення сольних пісень, хорових творів на тексти Ю. Федьковича, Т. Шевченка, В. Шашкевича, І. Гушалевича. Кантата "Заповіт". Публіцистична та громадська діяльність.

Творча спадщина. Жанрова різноманітність, яскрава образність. Створення основ професійної музики в Західній Україні - від солоспіву до музики для театру, оркестрові твори - 11 увертюр, близько 30 чоловічих хорів, солоспіву, камерно-інструментальні, духовні твори.

Тема 8. Петро Ніщинський (1832-1896)

Талановитий педагог перекладач, активний громадський діяч. П. Ніщинський і прогресивні кола української інтелігенції другої половини ХІХ ст. Новий якісний рівень української музичної культури. Зародження української національної ідеї. Значення різнобічної творчої діяльності П. Ніщинського.

Життєвий та творчий шлях. Дитинство в селі Неменці Київської губернії. Навчання в Києво-Софіївському духовному училищі. Яскраве музичне обдарування. Переїзд до Афіні у 1850 році. Вступ на богословський факультет Афініського університету. Магістерська праця. Переїзд у Петербург в 1857 році. Викладання грецької мови. Одеський період. Знайомство з М. Кропивницьким. Перші композиторські спроби. Переїзд до Ананьєва в 1875 році. Співпраця з акторами театру. Створення "Вечорниць". Перекладацька діяльність. Повернення до Одеси в 1882 році. Посада викладача в гімназії. Короткочасне перебування в Галичині у 1884 році.

"Милость мира", "Тебе поем", "Отче наш", "Да ісполнітся".

«Заповіт» (сл. Т. Шевченка)

«Вечорниці».

Інтродукція.

Пісня господині "Зоря з місяцем"

Хор парубків "Віють вітри"

Хор дівчат "Добрий вечір, паніматко"

Сцена сварки за коляду.

Пісня парубків

"Закувала та сива зозуля"

Пісня господині з хором.

Сцена ворожіння.

“Вечорниці” - найвизначніший твір П. Ніщинського. Історія створення. Соціальна ідея твору. Правдиве відображення побуту і звичаїв старовинного українського села. Драматургія “Вечорниць”. Сюїтна форма. Принцип контрасту. Інтенаційні джерела твору. Яскраві ознаки народно-хорової сцени.

Тема 9. Михайло Колачевський (1851-1907)

М. Колачевський - відомий митець другої половини ХІХ століття, один з перших авторів української симфонії, сучасник М. Лисенка. В його творчому доробку “Реквієм”, Струнний квартет, Фортепіанне тріо, хори, фортепіанні п’єси, романси.

Короткі біографічні відомості. Народився 2 жовтня 1851 року в селі Попівка, на Полтавщині. Музичну спеціальну освіту отримав в Німеччині, в Лейпцизькій консерваторії. На початку 70-х років (клас композиції - професор К. Ріхтер). В 1876 році на випускному екзамені виконувалася його дипломна робота “Українська симфонія”. Основною професією М. Колачевського була адвокатура. З початку 80-х років працює адвокатом у Кременчуці. Пізніше став тут почесним мировим суддею. Активно займався музично – громадською діяльністю. В 1905 році була виконана “Українська симфонія” в Кременчуці під керуванням диригента Д. Ахшарумова. В останні роки композитор важко хворів.

“Українська симфонія” - важливий етап розвитку української симфонічної музики. Лірико-жанровий тип. Близькість до традицій західноєвропейської ліричної симфонії з пісенним тематизмом. Органічне поєднання досягнень західноєвропейської музики з українською народною пісенністю. Створення романтичної симфонії з яскравим народним колоритом. Традиційний склад оркестру. Чотиричастинний цикл. Висока професійна майстерність композитора.

Розділ II. Тема 10. Микола Лисенко (1842-1912). Життя та творчість.

М.Колачевський
«Українська симфонія»

М. Лисенко - класик української музики, фундатор національної композиторської школи. Різностороння діяльність М. Лисенка: композитор, піаніст, диригент, педагог, фольклорист та музично-громадський діяч. Завдання національно-культурного відродження. Звернення до найважливіших тем української історії. Створення всіх основних жанрів професійної музики. Життєвий і творчий шлях. Дитинство в селі Гриньки Кременчуцького повіту, Полтавської губернії. Сім'я композитора. Навчання в київських приватних пансіонах. Музиканти-чехи Нейнквич та Паночіні - вчителі М. Лисенка. Композиторські спроби. Навчання в Харківській гімназії. Інтенсивні заняття грою на фортепіано. Педагоги Дмитрієв та Вільчек. Вступ на природничий факультет Харківського університету. Перевід до Київського університету. Закінчення університету в 1864 році, захист дисертації, науковий ступінь кандидата природничих наук В 1867 році вступ до Лейпцизької консерваторії. Музична атмосфера Лейпціга та її вплив на М. Лисенка як музиканта і композитора. Інтенсивна композиторська творчість, "Заповіт". Концертні виступи. Повернення на Україну в 1869 році. Диригентсько-хорова діяльність. Слов'янські концерт. Навчання у М. Римського-Корсакова. "Різдвяна ніч". 80-90-ті роки — період розквіту композиторської творчості. "Тарас Бульба", дитячі опери, хорова поема "Іван Гус", кантати "Радуйся, ниво неполитая", "На вічну пам'ять Котляревському". Концертна та громадська діяльність. 35-річчя творчої діяльності М.Лисенка. Заснування музично-драматичної школи в 1904 році. Зв'язок творчості з національно-визвольною боротьбою: хори "Вічний революціонер", "Гей, за наш рідний край", "Гетьман Дорошенко". Хорові твори на релігійні тексти, опера "Ноктюрн".

Тема 11. М. Лисенко. Загальна характеристика творчості. Обробки народних пісень

Музична творчість М. Лисенка - кульмінаційний етап розвитку українського музичного романтизму. Поєднання романтичних та реалістичних рис у творах

Обробки українських народних пісень "Ой

М. Лисенка. Естетична основа творчості М. Лисенка. Нове ставлення композитора до фольклору. Поєднання народного з високопрофесійною майстерністю. Звернення до поезії Т. Шевченка. Вплив поезики Шевченка на драматургію творів Лисенка та на їх стилістку. Велика музична спадщина: понад 500 обробок народних пісень, 10 опер, 120 камерно-вокальних творів, понад 40 хорових творів, три симфонічні твори, близько 60 фортепіанних творів.

Визначна роль обробок народних пісень у творчості М. Лисенка. Жанрова різноманітність та жанрова класифікація обробок народних пісень. Якнайповніше розкриття і поглиблення музично-образного змісту народної пісні, збереження її індивідуальної своєрідності. Роль фортепіанної партії. Новаторські риси обробок:

- а) в ладо-гармонічних особливостях;
 - б) в поліфонізації хорової фактури;
 - в) в поєднанні народної та класичної поліфонії;
 - 4) в динамізації драматургії куплетно-варіаційної форми.
- Визначна роль обробки народних пісень у формуванні стильових рис музичної мови та художньо-образного мислення.

Тема 12. М. Лисенко. Музика до “Кобзаря”

Епохальне значення циклу. М. Лисенко - перший видатний інтерпретатор поезії Т. Шевченка. Втілення національно-історичної тематики часів Козаччини. Розкриття історії та долі українського народу.

гаю, гаю”, “Гей, не дивуйте, добрі люди”, “Дощик”, “Жалі мої, жалі”, “Плине качур по Дунаю”, “Бескиде зелений”, “Верховино, світку ти наш”, «Ой ходила дівчина бережком», «На городі калинонька», «Пливе човен».

Кантата «Радуйся, ниво, неполитая».

Охоплення творів різних жанрів, масштабів та форм: три кантати, 18 хорів, понад 60 вокальних ансамблів, пісень та романсів.

М. Лисенко - новатор у хоровій музиці. Створення ним жанру поеми-кантати. Суспільно значуща тематика хорових творів. Творче використання стилістики історичних, козацьких, протяжних ліричних пісень, думи, хоралу, танцювальних жанрів народної пісні. Синтез стилістики різних жанрів. Хорова поема “Заповіт” (1868), Кантата “Б’ють пороги” (1878), “На вічну пам’ять Котляревському” (1895), “Радуйся, ниво

неполитая” (1883). Багатство тематики, образів і засобів музичної виразності. Мелодичне обдарування М. Лисенка.

Тема 13. М. Лисенко. Вокальна та хорова творчість на тексти різних авторів.

Перевага вокальних жанрів у творчості М. Лисенка. Єдність слова і музики. Тонке відтворення змісту поезії, її основної ідеї. Жанрові різновиди пісні, солоспіви, твори романсового типу. Нові жанрові особливості, широкий діапазон тематики і образності, нові засоби музичної виразності. Риси оперного мистецтва. “Народна” лінія стилю композитора. Мелодичне багатство і мелодична різноманітність. Виразова і колористична роль гармонії. Особливості форми. Значна роль фортепіанної партії. Звернення до поезії І. Франка, Лесі Українки, О. Олеся, Г. Гейне, А. Міцкевича. Єдність слова і музики. Різноманітність тематики. Збагачення музично-образної сфери романсів. Нові жанрові різновидності пісні: лірична, лірико-драматична, пісня-коліскова, пісня-балада. Інші національні жанрові типи романтичної вокальної музики: ліричний романс, лірико-драматичний романс, романс-монолог, романс-балада, романс-дума. Нові засоби музичної виразності, нова інтонаційність. Ведуча роль вокальної мелодики. Виразова і колористична роль гармонії. Різноманітність музичних форм. Перевага вільних наскрізних побудов. Значна роль фортепіанної партії. Її формотворча і виражальна роль. Вплив західноєвропейського романтизму. Хорові твори на тексти М. Старицького, Лесі Українки, І. Франка, О. Маковея, О. Олеся. Розкриття ідейного спрямування, змісту і яскравої образності поетичного тексту. Втілення народних образів, опора на народний музичний стиль. Розширення діапазону тематики і образності. Нова інтонаційна сфера. Глибоке перевтілення стилістики українського епосу - дум, історичних пісень. Синтез різних жанрів народної пісні.

Музика М. Лисенка - це високохудожні хорові твори. Мелодична виразність і наспівність. Елементи народного

Солоспіви “Гетьмани, гетьмани”, “Минають дні”, “Мені однаково”, “Рече та стогне Дніпр широкий”, “Ой, одна я, одна”, «Садок вишневий».

Хорова поема «Ян Гус»

Хори «Вічний революціонер»,

«Боже, великий, єдиний»

Солоспіви

«Безмежнеє поле»,

«Айстри»,

«Коли розлучаються двоє»,

«Чому так поблідли троянди»,

«Місяцю-князю»

«Коли настав чудовий май»,

«У мене був коханий рідний край»

багатоголосся та професійна поліфонія. Зв'язки зі стилістикою кантів. Молитва-гімн “Боже великий, єдиний” на слова О. Кониського (1885).

Тема 14. М. Лисенко. Оперна творчість. Дитячі опери
Провідна роль оперного жанру у творчості композитора. Різноманітність тематики та оперних жанрів: історико-героїчна народна музична драма, лірико-комічна та лірико-фантастична, лірико-побутова, сатирична, дитяча опери. Формування моделі національної опери. Опора на традиції українського музично-театрального мистецтва, досягнення західно-європейської та російської опер. Українська народна та побутова музика як основа музичної мови. Провідна роль вокальних номерів. Використання різних типів музичних характеристик. Перевага “народної” стильової та лірико-психологічної ліній. Використання змішаного типу побудови. Роль хору та народних сцен. Концентрування основної ідеї опери в хорових епізодах. Велика роль оркестру. Еволюція оперної творчості М. Лисенка.

Тема 15. М. Лисенко. Опера «Наталка – Полтавка»
Опера «Наталка – Полтавка» - своєрідний зразок композиції для музичного театру, цілковито заснованої на традиціях української національної театральної культури. Історія створення, літературне першоджерело Основний драматичний конфлікт. Музика опери. Характеристика головних дійових осіб. Масові сцени. Значення «народної опери».
Тематичне опитування

Тема 16. М. Лисенко. Опера “Тарас Бульба”
Найвидатніше досягнення оперної творчості М. Лисенка. Історико-героїчна народна драма. Історія створення і постановки опери. Редакції твору. Літературне першоджерело та лібрето. Сюжет опери. Втілення національно-визвольної боротьби та героїко-патріотичної ідеї. Переплетення двох драматургічних ліній опери. Конфліктна драматургія.

Уривки з опери
«Наталка Полтавка»

Опера «Тарас Бульба»

<p>Характеристика музичних образів. Створення багатопланового образу українського народу. Розкриття головної ідеї опери через образи Тараса, Кобзаря, Остапа. Ліричний образ Андрія. Глибоко драматичний образ Пасті. Зв'язок музичних характеристик героїв з народно-пісенними жанрами. Народні сцени. їх роль у розвитку героїко-патріотичної ідеї опери. Характеристика польського табору. Роль оркестру в драматургії опери.</p>	
<p>Тема 17. М. Лисенко. Фортепіанна творчість. М. Лисенко як засновник української камерно-інструментальної музики. Поєднання особливостей західноєвропейського піанізму з національним. Жанрова різноманітність. Формування українського романтичного стилю фортепіанної музики. Дві стильові лінії творчості: а) народна стильова лінія (на основі народно-пісенних цитат); б) “лірико-психологічна” стильова лінія романтичного типу (в цих творах переважає романтична лірика). Народно-тематична основа творів у поєднанні з різноманітними прийомами фортепіанної гри. Створення фортепіанної кантילени з українською національною специфікою. Продовження традицій романтизму. “Друга українська рапсодія”, “Героїчне скерцо”, “Елегія” як зразки різних типів фортепіанної музики.</p> <p>Тема 18. Микола Леонтович (1877-1921). Життя та творчість. Видатний український композитор, хоровий диригент, педагог, музично-громадський діяч. Продовжувач традицій М. Лисенка. Життєвий та творчий шлях. Дитячі роки в селі Монастирське, на Поділлі. Загальну освіту одержав в духовній школі Шаргорода та духовній семінарії в Кам’янець-Подільському. Музичні заняття. З 1899 року - народний вчитель в селі Чуків. Організація першого шкільного оркестру. Вступ на регентський відділ при Петербурзькій співацькій капелі. Діяльність народного вчителя. Вивчення теорії та композиції у Б. Яворського, учня С. Танєєва. Обробки українських народних пісень.</p>	<p>Прелюдія “Хлопче-молодче”, Елегія, “Інтермецо, “Друга українська рапсодія”, “Героїчне скерцо”, “Концертний вальс”, Прелюдія до-мінор.</p> <p>“Щедрик”, “Дударик”, “Пряля”, “Ой з-за гори кам’яної”, “Козака несуть”, «Женчичок – бренчичок», «Піють півні», “Над річкою - бережком”, “Льодолом”, “Літні тони”.</p>

Самоосвіта. Діяльність в Музично-драматичному інституті імені М. Лисенка, в Народній консерваторії, в державному апараті. Організація симфонічного оркестру, хорової капели. Переїзд до Тульчина. Створення хорів на літературні тексти та фрагментів опери “На русалчин Великдень”. Трагічна загибель в селі Марківка.

Загальна характеристика творчості. Основна музична спадщина - близько 200 обробок народних пісень для хору, чотири хорові поеми, духовні твори, опера. Два етапи творчості: перший етап (1900-1906 роки) - спроба запису і аранжування народної пісні в традиціях М. Лисенка. Другий етап (1909-1920 роки) - формування оригінального стилю. Творчий розквіт композитора. Хори на літературні тексти - “Льодолом”, “Легенда”, “Літні тони”, “Моя пісня”. Духовні твори. Опера “На русалчин Великдень”. Унікальність творчої спадщини.

Тема 19. Обробки народних пісень

Естетичне положення М. Леонтовича. Різноманітність щодо жанрових типів і образностей. Основний принцип обробки – підкреслення найсуттєвішого елементу музичного образу. Характерні особливості обробок: збереження народної мелодії, динамічне розкриття її, підпорядкованість засобів обробки образному змісту, ладо-інтонаційним особливостям першоджерела, Зумовленість структурних, ладо-гармонічних та фактурних засобів обробки типовими прийомами українського музичного фольклору. Яскраво індивідуальний стиль. Світове визнання художніх досягнень.

Тема 20. Кирило Стеценко (1882-1922)

Видатний український композитор, музично-громадський діяч, педагог, музичний критик і хоровий диригент. Основні жанри творчості: обробки народних пісень, хорові мініатюри, кантати, солоспіви, опери, музика для театру, духовні твори.

Життєвий та творчий шлях. Дитинство в селі Квітки на Канівщині. Яскраві дитячі музичні враження. Навчання в Софійській духовній школі Києва з 1892 року. Вступ до

Духовні твори (на вибір).

«Вечірня пісня»,
“Сон”, “Усе жило”,
“Знов весна”,
“Заповіт”, “Чуєш, брате

Київської духовної семінарії (1897- 1902). Знайомство з М. Лисенком. Навчання в школі РМТ (1903 рік), перехід в Музично-драматичну школу М. Лисенка. Музична творчість: хори “Бурлака”, “Могила”, “Прометей”, “Заповіт”. Організація хору, пропагування української народної пісні. Арешт. Білоцерківський період. Створення камерно-вокальних мініатюр. Досягнення в хоровому та оперному жанрах. Кантати “Шевченкові” та “Єднаймося”.

Праця священнослужителя в селі Гопово-Русаві (1912-1917). Різностороння музично-громадська діяльність після 1917 року. Організація двох мандрівних капел. Створення монодрами “Іфігенія в Тавриді”, дитячих опер, обробок народних пісень.

Хоровий жанр - найулюбленіший в творчості К. Стеценка. Прагнення до розкриття внутрішньоконфліктних явищ, до створення психологічно-поглиблених характеристик образів. Різноманітна тематика, образність, жанрові типи і форма. Ліро-епічна сфера ранніх хорових творів - пісенна узагальненість, однорідність настрою, народнопісенні інтонації, підголосково-гармонічна фактура. Менша залежність зрілих творів від пісенних джерел. Органічне проникнення в хорову фактуру інтонаційного елементу. Кантата “Шевченкові”. Духовні твори.

Солоспіви. Різноманітність образів, типів та способів розкриття. Шевченківська тема у творах К. Стеценка. Звернення до творчості Лесі Українки, В. Самійленка, О. Олесья. Змістовність і краса солоспіву. Ранній період: “Плавай, плавай, лебедонько” - драматичний монолог. Психологічна правдивість. “Вечірня пісня” - рельєфність, емоційна наснага образів. Продовження традицій М. Лисенка - драматизація жанру, розширення його лексичної сфери.

Тема 21. Яків Степовий (1883-1921)

Видатний український композитор, публіцист, педагог, музично- громадський діяч. Основні жанри творчості:

мій”, “Плавай, плавай, лебедонько”, «Стояла я і слухала весну», «Цар Горох». Духовні твори (на вибір).

вокальні цикли, солоспіви, фортепіанні мініатюри, обробки народних пісень.

Життєвий та творчий шлях. Дитячі роки в селі Піски (поблизу Харкова). Враження з дитинства - народна пісня і хоровий спів. Навчання в Придворній співацькій капелі Петербурга. Вступ до Петербурзької консерваторії в 1902 році. Навчання у А. Ладова, М. Вітоля та М. Римського-Корсакова. Формування Я. Степового як композитора. Створення вокальних циклів "Барвінки" та "Пісні настрою". Авторські концерти в Москві та Петербурзі. Участь в літературно-мистецькому вечорі, присвяченому пам'яті Т. Шевченка в 1912 році. "Прелюд пам'яті Т. Шевченка" для фортепіано. Отримання диплома вільного художника в 1914 році. Переїзд до Києва в 1917 році. Активізація музично-громадської діяльності: створення нових викладацьких колективів та музичних організацій. Робота у Вукмузкомі та Київській консерваторії. Композиторська творчість - збірник "Проліски", гармонізація 50 народних дитячих пісень для хору, створення фортепіанних мініатюр.

Камерно-вокальна творчість. Я. Степовий - майстер жанру романсу, тонкий художник-психолог. Тісний зв'язок пісень і романсів з образно-інтонаційним змістом музичного фольклору, зокрема ліричного характеру. Багатогранне розкриття образу народу, картин природи. Вокальний цикл "Барвінки" на тексти Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка та М. Чернявського. Шістнадцять яскраво національних творів. Особливість музичної мови: виразна мелодика, її зв'язок з фольклорними джерелами, декламаційність. Виразність гармонії та фактури.

"Пісні настрою" - дев'ять романсів на тексти О. Олеся. Новий підхід до зв'язку слова і музики, новий тип мелосу. Глибоке розкриття образності текстів. Часті ладо-гармонічні відхилення та їх вплив на специфіку і ладо-тональність мелодики.

Тема 22. Віктор Косенко (1896-1938)

«Розвійтеся з вітром»,
«Із-за гаю сонце
сходить», «Три шляхи»,
«Утоптала стежечку»,
«Степ».
«Не беріть із зеленого
лугу верби», «Гетьте,
думи», «Ой три шляхи
широкії»,
«Прелюд пам'яті Т.
Шевченка».

Видатний український композитор, піаніст, педагог, музично-громадський діяч. Основні музичні жанри: камерно-вокальні, камерно-інструментальні, симфонічні, музика для дітей. Життєвий та творчий шлях. Дитячі роки в Петербурзі та Варшаві. Навчання в гімназії з 1905 року. Музичне життя Варшави та її вплив на В. Косенка. Підготовка до вступу в консерваторію. Переїзд до Петербурга напередодні першої світової війни. Вступ до консерваторії в 1914 році. Навчання на двох факультетах, створення вокальних та фортепіанних мініатюр. Закінчення консерваторії в 1918 році. Переїзд на Україну, в Житомир. Робота в ДМШ. Концертні виступи в містах та областях України як піаніста-соліста та акомпаніатора. Організація камерного тріо. Розквіт творчості. Співпраця з театром. Проведення авторських концертів. Запрошення на роботу в Музично-драматичний інститут імені М. Лисенка в 1929 році. Педагогічна та виконавська діяльність. Останні роки життя в Києві.

Фортепіанна творчість. Значний внесок В. Косенка в розвиток камерно-інструментального жанру. Композитор-лірик, тонкий романтик. Лірико-психологічний склад музики. Традиції світової фортепіанної музики та її вплив на творчість В. Косенка. Використання елементів народнопісенних жанрів. Різноманітність форм. Етюди оп. 8-і (1922). Яскрава експресія, підвищений емоційний тонус. Поєднання етюдних рис з образною глибиною, масштабністю форми, яскравою картинністю. Етюди оп. 19-і - органічний синтез національного інтонаційного матеріалу та класичних форм. Створення циклу за зразком старовинної інструментальної сюїти. Нове трактування сюїти. Принцип контрасту.

Камерно-вокальна творчість В. Косенка. Продовження класичних традицій. Звернення до текстів К. Бальмонта. "Вітер перелітний". Високохудожні романси на слова О. Апухтіна, О. Пушкіна, М. Лермонтова. Прагнення розкрити широке коло переживань - від тихого смутку до пристрасного поривання. Органічне поєднання мелодії та змісту слова. Ліричні романси. Вокальні твори на

Етюди оп.8 - сі-бемоль мінор, до-дієз мінор, Мі-мажор.

Етюди оп. 19. Гавот Ре-бемоль мажор, Куранта мі-мінор, Гавот сі-мінор, дві поеми-легенди.

"Сумний я", "Говори, говори", "Вони стояли мовчки", "На майдані", «Старовинна пісня», «Колискова пісня».

Збірка «24 дитячих п'єси».

«Героїчна увертюра».

вірші П. Тичини. Громадянська тематика цих творів та їх значення. “На майдані”. Виразні декламаційні інтонації. Особливості фортепіанного супроводу.

Тема 23. Левко Ревуцький (1889-1977)

Видатний український композитор, педагог, вчений, музично-громадський діяч. Основні музичні жанри: обробки народних пісень, хори, фортепіанні твори,

кантата “Хустина”, Симфонія №2, фортепіанний концерт. Продовжувач традицій М. Лисенка.

Життєвий та творчий шлях. Дитячі роки на Полтавщині, в селі Іржавець. Яскраві музичні здібності. Навчання в гімназії міста Прилук з 1896 до 1903 року. Вигад до Києва. Зустріч з М. Лисенком. Вступ до музичної школи М. Тутковського. Навчання в Музично-драматичній школі М. Лисенка. Вступ до університету на юридичний факультет. Київське училище РМТ. Навчання в піаністів С. Короткевича і Т. Ходоровського. Спроби композиції. Відкриття Київської консерваторії. Навчання в класі композиції у Р. Глієра. Події Першої світової війни. Навчання у військовий час. З 1918 року - праця в різних містах. Переїзд до Києва в 1924 році. Посада викладача в Київській консерваторії. Розквіт творчої діяльності: кантата “Хустина”, Симфонія № 2, обробки народних пісень. Редакція опери “Тарас Бульба” М. Лисенка. В роки Другої світової війни - евакуація в Узбекистан. Праця в Ташкентській консерваторії. Повернення до Києва після закінчення війни. Педагогічна, науково-фольклористична та редакторська праця. Виховання видатних митців повоєнного покоління.

Загальна характеристика творчості. Яскраво-національний колорит творчості. Зв'язок з традиціями світової музики. Опора на українську народну пісню. Лірико-епічна спрямованість творчості. Поєднання з драматичним, лірико-психологічним та героїчним змістом окремих творів. Значення творчості Л. Ревуцького.

Тема 24. Обробки народних пісень

Їх місце і роль у формуванні творчого методу та стилю. Збірники “Сонечко”, “Козацькі пісні”, “Галицькі пісні”. Традиції М. Лисенка та М. Леонтовича. Стьольові риси обробок: глибоке розкриття образного змісту, наскрізність образних перетворень. Значення гармонічного варіювання. Поєднання простих ладових рис із складними ладо-гармонічними засобами. Роль фортепіанного супроводу.

Кантата-поема “Хустина” (1923 р., 2-а ред. -1944 р.)
Ідейно-художній зміст твору Т. Шевченка та його втілення в музиці. Образи Дівчини, Чумака, народу. Тематизм твору, його інтонаційна єдність. Наскрізний розвиток. Психологізм образів. Характерні риси музичної драматургії. Зіставлення контрастних сольних та хорових епізодів. Розвиток в “Хустині” традицій М. Лисенка. Визначне місце твору в розвитку української хорової музики.

Фортепіанна творчість. Нові жанри в українській камерно-інструментальній музиці. Пошук її національно-характерного втілення- змісту, нових інтонаційних джерел, виражальних засобів і форм. Створення індивідуально-स्थ्यового напрямку в фортепіанній музиці Л. Ревуцького. Високий художній рівень, професіональна майстерність творів, органічне поєднання класичних традицій та рис індивідуального стилю. Прелюдії опус 4,7,11. Образне наповнення прелюдій - різні емоційно-психологічні прояви людських почуттів. “Пісня” - органічний синтез ладогармонічних засобів та особливостей, що походять від фольклору. Соната сі-мінор. Її місце в українській фортепіанній музиці. Розширення образної сфери фортепіанної музики.

Тема 25. Симфонія № 2, мі-мінор

(1927 р., друга ред. - 1949 р., третя ред. - 1960 р.)

Становлення і проблеми розвитку національного симфонізму. Історія створення симфонії № 2. Вершина творчості композитора. Народність її змісту і тематизму. Художня концепція твору. Новий інтонаційно-образний контекст симфонії. Органічне поєднання

Обробки українських народних пісень (збірник “Сонечко” - на вибір).

Кантата- поема “Хустина”.

Прелюдії, “Пісня”.

Соната сі-мінор.

Симфонія № 2.

лірико-драматичного та лірико-епічного типів симфонізму. Перевага варіаційних прийомів розвитку. Будова симфонії. Вплив деяких особливостей симфонізму Чайковського, Скрябіна, Каліннікова. Ліричне завершення першої частини образна багатоплановість другої частини динамізм фіналу. Багатство оркестровки. Значення симфонії.

Тема 26. Станіслав Людкевич (1879 – 1979)

Видатний український композитор, музикознавець, фольклорист, педагог, музично-громадський діяч.

Основні жанри творчості: обробки народних пісень, хорів, вокальні та вокально-симфонічні твори, кантати, симфонічні, камерно-вокальні, камерно-інструментальні твори, опера “Довбуш”. Значення Т. Шевченка в творчості С. Людкевича.

Життєвий та творчий шлях. Дитячі роки в місті Ярослав. Створення музичних творів в юності. Навчання в гімназії. Вступ до Львівського університету на філологічний факультет в 1898 році. Музична освіта під керівництвом Я. Галя та М. Солтиса. Член хорового товариства “Боян”. Закінчення університету в 1901 році. Звання магістра філософії. Посада вчителя. Публіцистична діяльність. Видання журналу “Артистичний вісник”. Вихід з друку двох фольклорних збірників. Композиторська творчість. Початок роботи над “Кавказом”.

Виїзд до Відня у 1907 році. Захист дисертації. Повернення до Львова. Посада директора і викладача в Музичному інституті імені М. Лисенка. Диригентська і публіцистична діяльність. Мобілізація до австрійської армії в час Першої світової війни. Полон. Два роки в Ташкенті та Перовську. Повернення до Львова. Період активної і плідної праці. Створення підручників з теорії музики та сольфеджіо. Викладацька діяльність. Створення “Галицької рапсодії”, “Заповіту”, “Найми́та”, обробок народних пісень.

Пізній період творчості. Редакція власних творів, завершення фольклористичних досліджень. Столітній ювілей митця у Львові.

Кантата-симфонія
“Кавказ”. Кантата
“Заповіт”

Загальна характеристика творчості. Розвиток традицій світової музики. Значення творчого впливу М. Лисенка. Демократична спрямованість творчості. Яскраво-національний колорит. Особливості творчого стилю.

**Тема 27. Вокально – інструментальні твори
Кантата-симфонія “Кавказ” (1902-1913).**

Соціальна спрямованість твору, в основі якого - однойменна поема Т. Шевченка. Ідея нескореності народу, пафосу революційної боротьби. Масштаб композиції, конфліктна драматургія. Опора на національні та західноєвропейські традиції. Спорідненість із симфонічним циклом, глибина музичної концепції, послідовність її розкриття та симфонічні принципи втілення. Органічне поєднання образного змісту поеми з особливостями музичної форми. Контрастна сфера образів, тематичне об’єднання матеріалу.

Кантата “Заповіт” (1934).

Значення поезії Т. Шевченка для творчості С. Людкевича. Звернення до “Заповіту” в творчості українських композиторів (Г. Гладкий, М. Вербицький, М. Лисенко, К. Стеценко, Л. Ревуцький, Б. Лятошинський). Послідовне проведення монотематизму. Характерні особливості тем. Принцип наскрізного розвитку. Інтонаційна єдність. Дві образні сфери твору. Контрастне співставлених епізодів та їх взаємодія. Героїчно-піднесений характер епізоду “Поховайте та вставайте”. Роль поліфонічних засобів. Оркестрова партія, її співвідношення з хоровою. Значення “Заповіту” С. Людкевича.

Тематичне опитування

Розділ III. Тема 1. Борис Лятошинський (1895-1968)

Один з найвидатніших українських композиторів, фундатор композиторської школи, талановитий педагог та музично-громадський діяч. Основні музичні жанри: обробки народних пісень, хори, камерно-вокальні та камерно-інструментальні твори, дві опери, п’ять симфоній, симфонічні поеми, музика до кінофільмів.

Життєвий та творчий шлях. Дитячі роки в Житомирі. Навчання гри на фортепіано та скрипці. Гімназійні роки. Творчі спроби. В 1913 році вступ до Київського університету. Консерваторська музична освіта - клас композиції Р. М. Глієра. З 1919 року - педагогічна діяльність в консерваторії. Композиторська творчість. Вплив О. Скрябіна - "Відображення", Перша симфонія. Діяльність в АСМ. Формування власного стилю. "Увертюра на чотири українські теми". Опера "Золотий обруч". Творча зрілість. Кантата "Заповіт", хори на вірші Т. Шевченка. Редагування опери "Тарас Бульба".

В період Другої світової війни - евакуація до Саратова. Педагогічна діяльність у консерваторії, створення радіостанції імені Т. Шевченка. Після війни - робота в Київській консерваторії. Слов'янські мотиви в творчості. Створення симфонічних полотен, концерту для фортепіано з оркестром, хорів. Педагогічна діяльність. Учні Б. Лятошинського.

Загальна характеристика творчості. Багатогранність, художня змістовність, конфліктна гострота творчості. Глибина і яскравість музичних образів. Висока професійна майстерність. Тематичне багатство, жанрова різноманітність. Провідне значення симфонічних жанрів. Роль слов'янського, зокрема, українського мелосу в творчому доробку композитора. Традиції української та світової музичної класики. Новаторство. Еволюція стилю.

Обробки народних пісень. Творчий підхід до фольклорних джерел. Спільність з творчим методом Л. Ревуцького. Розкриття нових особливостей гармонічного осмислення народної мелодії за допомогою різних видів композиторської техніки ХХ століття. Особлива увага до драматичних пісень, до мелодій з цікавою ладовою будовою. Значне місце посідають гостронапружені гармонічні сполуки. Активна динамізація музичної тканини. Різноманітні види обробок: драматичні, ліричні, жартівливі. Поліфонічні прийоми розвитку. Вплив народно-пісенного багатоголосся.

Тема 2. Фортепіанна та хорова творчість.

Формування фортепіанної музики з початку ХХ століття у творчості В. Косенка, Б. Лятошинського та Л. Ревуцького. Вагомість доробку. Народження нових зразків української музичної класики. Звернення до різних жанрів фортепіанної музики. Цикл “Відображення”. Новаторський характер засобів музичної виразності. Збагачення змісту, стилів, жанрів і форм української фортепіанної музики. Прелюдії.

Хорова творчість. Розквіту післявоєнні роки. Звернення до поезії Т. Шевченка - драматичних, з трагічним пафосом творів. “Тече вода в синє море” - один з найпоетичніших хорів композитора. Драматизм та епіка твору. Використання елементів давнього фольклору - дум, історичних пісень. “Із-за гаю сонце сходить” - твір драматичного змісту. Спорідненість з попереднім хором. Хоровий цикл “Пори року” на вірші О. Пушкіна. Творчий розвиток традицій світової та української хорової класики. Багатство виражальних засобів хорового письма.

Тема 3. Симфонія № 3, сі-мінор (1951 р., друга ред. -1955 р.) та симфонічна поема «Гражина»

Симфонія №3 - одне з вершинних явищ українського симфонізму. Історія створення. Багатоплановість, поєднання драматичного, трагічного і епічного. Узагальнене відображення теми боротьби. Ідея твору — перемога добра над злом. Протиставлення двох образно-інтонаційних сфер — основа музичної драматургії симфонії. Поєднання принципів монотематизму і лейтмотивізму. Наскрізний розвиток твору. Трансформація музичних образів. Особливості сонатно-симфонічного циклу. Роль розробковості в першій, другій, четвертій частинах. Використання різних прийомів поліфонічної техніки. Особливості оркестровки.

Симфонічна поема «Гражина» - створена до 100-річчя з дня смерті польського поета Адама Мицкевича. Її основою став сюжет його однойменної поеми, яка оспівує героїчну боротьбу литовського народу проти тевтонських лицарів. Б. Лятошинський розгортає

Цикли “Відображення”
«Шевченківська сюїта»
(прелюдії)

«Слов`янський
концерт»

Хори на вірші Т.
Шевченка “Тече вода в
синє море”,
“Із-за гаю сонце
сходить”

Симфонія № 3,
сі-мінор.
Симфонічна поема
«Гражина»

захоплюючи своїм романтико - драматичним звучанням музичну повість. Літературна програма твору та його розбір. “Гражина” належить до найкращих зразків програмного симфонізму. У цьому творі художньо узагальнені мелодії різних народів. Природність такого узагальнення пояснюється поміченими композитором рисами мелодичної й історичної спільності.

Тема 4. Микола Колесса (1903-2006) — український композитор, диригент, педагог, засновник української диригентської школи.

Життєвий та творчий шлях. Народився 1 січня 1904 р. в м. Самбор (нині Львівської області) в сім’ї відомого українського фольклориста Ф. Колесси. В 1924 р. у Львові закінчив Вищий музичний інститут ім. М. Лисенка по класу фортепіано. В 1924—1928 рр. вивчав музикознавство в Празькій консерваторії та Празькому університеті на філософському факультеті у професора З. Неєдлого. В 1928—1931 рр. вчився в школі Вищої майстерності при Празькій консерваторії у В. Новака. У 1931—1939 рр. викладав у Львові у Вищому музичному інституті ім. М. Лисенка і водночас працював диригентом. 1953—1965 рр. — ректор Львівської державної консерваторії. Серед його учнів — С. Турчак, І. Гамкало, Ю. Луців, Т. Микитка, Б. Антків. Був директором Львівської академії театру опери і балету і художнім керівником Львівської державної капели «Трембіта» (1946—1948), їздив з концертами в Москву, Ленінград, Прибалтику, на Кавказ. Автор визначних хорових творів «Лети вперед», «Радісний день», «Пісня про гуцулку Олену», «Червона Калина», «Українська сюїта» (1939); «Варіації» (1931), сюїти «Картини з Гуцульщини» (1934), камерного твору «Фортеп’яновий квартет», симфонії в 4 частинах «Розцвіли сади в Карпатах», «Спогади про опришків», «На високій полонині», «Народне свято» (1958), хоровий твір на вірші Ліни Костенко «Кам’яний сон» (1987). Народний артист СРСР (з 1991). Нагороджений Державною премією ім. Т. Шевченка (1983).

Помер 8 червня 2006 р. Похований у Львові на Личаківському кладовищі ХХ століття.

«Лемківське весілля»
(уривки)

«Лемківське весілля» як зразок фольклоризму в композиторській творчості. Композитор створив унікальний твір, що стоїть в ряду спроб відтворення весільного обряду в професійній музиці. Мета – показати своєрідність лемківського фольклору через весільний обряд. Музично- стильовий аспект обробок лемківських пісень. Склад виконавців та структура твору.

Тема 5. Мирослав Скорик (1938 – 2020)

Один з найвидатніших українських композиторів, теоретик, педагог, музично-громадський діяч. Основні музичні жанри: обробки народних пісень, камерно-вокальні, камерно-інструментальні, симфонічні, хорові, балет “Каменярі”, опера “Мойсей”, музика до кінофільмів, естрадні пісні, редакції творів інших композиторів.

Життєвий та творчій шлях. Дитячі роки у Львові. Творчий нахил до музикування. Навчання в музичній школі-десятиріччі. В 1947 році вся родина була репресована і вивезена до Хабаровського краю (м. Анжеро-Судженськ). Продовження навчання в піаністки В. Канторової, уроки гри на скрипці. Повернення до Львова у 1955 році. Вступ до Львівської консерваторії імені М. Лисенка. Навчання на двох відділах - композиторському та теоретичному по класу С. Людкевича, Р. Сімовича та А. Солтиса. Завершення навчання в 1960 році. Кантата “Весна” на слова І. Франка. Дослідження ладової системи С. Прокоф’єва. Навчання в аспірантурі Московської консерваторії імені П. Чайковського (клас Д. Кабалевського). Захист кандидатської дисертації. Творча зрілість. Музика до кінофільму “Тіні забутих предків”, “Гуцульський триптих”, балет “Каменярі”, “Карпатський концерт”.

У 1968 році - переїзд до Києва. Посада викладача в Київській консерваторії. Різностороння діяльність митця. Створення концерту для віолончелі і симфонічного оркестру. Державна премія України імені Т. Шевченка. З 1984 року - викладання у Львівській та Київській консерваторіях. Остаточне повернення до

«Різдвяні симфонії».

Пісні: «Не топчуть конвалій», «Намалюй мені ніч»

«Мелодія»

«Карпатський

концерт», Партита № 5,

Кантата «Весна»

Львова. Керівництво кафедрою композиції, камерним оркестром Вищого музичного інституту імені М. Лисенка. Організація фестивалів. Розмаїтість творчості. Нові художні відкриття. Прелюдії і фуґи для фортепіано, симфонічна поема “Спогад про Батьківщину”, “Диптих”, Партита № 5, опера “Мойсей”. Розквіт творчості. Гастрольні подорожі митця.

Карпатський концерт. Завершення “нової фольклорної хвилі” в творчості М. Скорика. Опора на фольклорно-імпровізаційний тип музикування. Композиція і драматургія концерту. Чотиричастинна будова циклу. Темброва і мелодична своєрідність твору. Контраст типу викладу, функцій оркестру, тематизму. Жанровий контраст.

Тема 7. Твори М. Скорика різних жанрів.

Партита №5. Партити у творчості композитора, втілення небарокових тенденцій. П’ята – партита з авторською ремаркою «У стилі ретро», в якій автор не наслідує музику попередніх віків, а втілює свій індивідуальний витончено-іронічний погляд сучасника на далекі часи, цінності, історичні події. Характеристика всіх частин.

Кантата «Весна» на слова Івана Франка - дипломна робота композитора. Особливе, глибоко своєрідне ставлення як до традицій галицької хорової та вокальної культури, так і до естетичних засад «нової фольклорної хвилі». В п’яти віршах, обраних композитором для кантати «Весна», йдеться не про опис природи, віршований пейзаж, чи змалювання весняних обрядів. І. Франко бачить за поширеними в українській поезії «весняними» образами значно узагальненіші символи. П’ять частин кантати - «Дивувалась зима», «Гримить», «Гріє сонечко»; «Розвивайся, зелена діброво», «Земле моя, всеплодющая мати» - об’єднуються завдяки поетичній і втіленій в музиці, просвітленій «веснянковій» символіці Кантата «Весна» знаменувала дуже цікавий перелом у хоровій манері композиції, котрий наступає від початку 60-х років

Тема 8. Віталій Губаренко (1934 -2000)

Український композитор, член Спілки композиторів України.

Життєвий та творчий шлях. Народився 13 червня 1934 року в Харкові. У 1960 році закінчив Харківську консерваторію по класу композиції Д. Клебанова. У 1958–1960 роках викладач теоретичних предметів та музичної літератури в дитячій музичній школі. З 1960 року музичний редактор обласного радіо. У 1961–1972 роках викладач теорії музики і композиції в Харківському інституті мистецтв, з 1962 року одночасно в Харківському музичному училищі. З 1972 року на творчій роботі. До 1985 року жив у Харкові, з 1985 — в Києві. Помер 5 травня 2000 року в Києві. Похований в Києві на Байковому кладовищі.

Віталію Губаренкові належить чільне місце серед оперних композиторів України ХХ ст. На думку Л. Кияновської, кожна з його 13-ти опер «приваблює небанальним, своєрідним вирішенням у поєднанні музики і сценічної дії, відповідним до індивідуального задуму і вибору сюжету». В них композитор розкриває «вміння передати музичними засобами аромат і колорит далекої епохи, тривожний пульс сьогодення, тонке відчуття душевної експресії героїв, динаміки розгортання їх почуттів, яскравість і пластичність музичних картин, драматичну насиченість великих полотен». Окрім оперного жанру, композитор звертався також і до інструментальної та камерно-вокальної. Л. Кияновська відзначає, що в них композитор зокрема проявив інтерес до українських фольклорних обрядів (симфонічна поема «Купало»), інтимної лірики українських поетів (вокальні цикли «Барви та настрої» на слова І. Драча, «Осінні сонети» на слова Д. Павличка, «Простягни долоні» на слова В. Сосюри). Моноопера «Листи кохання».

Тема 9. Леся Дичко (1939)

Видатна українська композиторка, педагог, музично-громадський діяч. Основні музичні жанри: хори, кантати, камерно-вокальні та

Моноопера «Листи кохання».

Уривки з опери «Загибель ескадри» та опери-балету «Вій»

камерно-інструментальні твори, балети “Досвітні вогні” та “Метаморфози”, опера “Золотослов”, духовні твори. Життєвий та творчий шлях. Дитячі роки в Києві. Яскраві музичні здібності. З 1947 року - навчання в середній та музичній школах. В 1958 році - вступ до Київської консерваторії на композиторський факультет. Навчання у К. Данькевича, Б. Лятошинського. Глибоке вивчення світової музики. Спілкування з Л. Грабовським, Ю. Іщенком, В. Сильвестровим. Вивчення українського фольклору. Участь у фольклорних експедиціях. Становлення власного стилю. Романси на тексти Лесі Українки, П. Грабовського. “Метаморфози”. Закінчення консерваторії в 1964 році. Вступ до Спілки композиторів України. Навчання в аспірантурі у Б. Лятошинського та М. Пейка. Педагогічна діяльність. Розквіт творчості. Кантати «Червона калина» і «4 пори року». Інтенсивна композиторська творчість. Два камерно-вокальних цикли на слова П. Тичини “Пастелі” та “Енгармонійне”. Балет “Досвітні вогні”, музика для дітей. Створення двох монументальних хорових полотен до 1500-річчя Києва - ораторії “І нарекоша ім’я Київ” та кантати “У Києві зорі”. Активна музично-громадська діяльність. Звернення до духовної музики. Створення двох літургій. Хорова опера “Золотослов”.

Кантата “Червона калина” - перша премія на Всесоюзному конкурсі творчості молоді. Це один із кращих хорових творів не лише у творчості Лесі Дичко, а й серед української музики ХХ ст. Вона написана в час, коли “нова фольклорна хвиля” переживала піднесення.

Композиторка звертається до текстів українських народних пісень XVI—XVII ст., які мали свою відому мелодію, але їй вдалося знайти нові інтерпретації для давнього фольклору.

Незвичний склад виконавців, темброве вирішення композиції засноване на цікавому зіставленні інструментів. Будова кантати “Червона калина” - п’ять частин, які контрастують між собою. Об’єднуючий елементом драматургії-наскрізне розгортання провідної теми, що надає кантаті рис симфонічності

Кантата “Червона калина” (5 частин)

Кантата “Пори року”:

1 ч. «Весна»

2 ч. «Літо»

3 ч. «Осінь»

4 ч. «Зима»

Тема 10. Кантата “Пори року”. Камерна кантата для хоруа capella. (1973-1975) Матеріал українських обрядових пісень. Поглиблення образного змісту. Відображення старовинних народних обрядів календарного року.

Стилізація і художнє узагальнення мелодики народних пісень. Багата звукова палітра циклу. Узагальнення жанрових та регіональних пісенних типів. Чотиричастинна форма. Інтерпретація українського обрядового фольклору. Контраст жанрових зіставлень: пісня і танець, пісня і речитатив. Багаторазове чергування веснянки і речитативного “благословення” - в першій частині; сольний речитатив, пісня, танець - в другій частині; декламаційного складу пісня і танцювального складу мелодія - в третій частині; декламаційна і наспівна щедрівка - в четвертій частині. Сучасні засоби виразності. Поліфонічна майстерність. Технічні можливості хору. Вдала спроба композиторського осмислення поетичних образів, взятих зі скарбниці музичного фольклору. Продовження традицій М. Леонтовича та Б. Лятошинського.

Тема 11. Євген Станкович (1942)

Видатний український композитор, педагог, музично-громадський діяч. Основні музичні жанри: опера, три балети, симфонічні, камерно-інструментальні твори, хори, романси, пісні.

Життєвий та творчий шлях. Дитячі роки в Сваляві, Закарпатської області. Заняття музикою з дитинства. Навчання в Ужгородському музичному училищі. Композиторська освіта у Львівській консерваторії під керівництвом С. Людкевича та Київській консерваторії - в класі Б. Лятошинського, а згодом в М. Скорика. Завершення навчання в 1970 році. Дипломна робота “Симфонієтта”. Робота в Київському видавництві “Музична Україна”. З 1976 року - на творчій роботі. Активна громадсько-культурна діяльність. Плідна педагогічна праця в Київській державній консерваторії імені П. Чайковського. Розквіт творчості. Фольк- опера “Цвіт папороті”, 14 симфоній, солоспіви, 2 балети -

«Елегія» для струнного оркестру.

Уривки з фольк- опери “Цвіт папороті”, «Щедрик» (обробка нар. пісні).

Камерна симфонія № 3

“Ольга” і “Прометей”, музика до кінофільмів. Творча діяльність та викладацька праця в Національній музичній академії. Активна участь у громадсько-культурному житті.

Камерна симфонія № 3 для флейти та 12 струнних (1983 р.). Твір був включений Міжнародною трибуною композиторів при ЮНЕСКО в список 10 кращих симфоній світу за 1985 рік. Камерний склад інструментів і вираз сильних і драматичних емоцій. Два контрастні образи, пов’язані із сучасністю. Синтезування жанрів симфонії та концерту. Модифікація форми симфонічних творів у камерній симфонії № 3. Новий тип тематизму, концентрованість симфонічного розвитку, експресивна напруга. Контрасти, глибоке проникнення в психологічну сферу особистого.

Тема 12. Валентин Сильвестров (1937)

Один з найвидатніших українських композиторів. Основні музичні жанри: симфонії, хорові, камерно-інструментальні, камерно-вокальні твори, музика до кінофільмів.

Життєвий та творчий шлях. Дитячі роки в Києві. Серйозні заняття музикою з 15-ти років. Навчання в Київській консерваторії, в класі композиції Б. Лятошинського. В перших музичних творах - прояв творчої індивідуальності. “Спектри”, “Медитація”. Головна галузь його творчості - симфонічна, інструментальна музика. Основними в його доробку є шість симфоній. Звернення до пісенних, ліричних мотивів. Новий рівень художнього світогляду - в останніх творах. Звернення до поезії Т. Шевченка, до духовних текстів. Нове бачення вікових традицій вітчизняної культури. Світове визнання.

Симфонія № 5 (1982 р.) - монументальний одночастинний твір. Лірично-піднесений настрій твору. Особлива побудова твору. Наявність протиставлення близьких сфер. П’ята симфонія — підсумок творчих досягнень В. Сильвестрова, підтвердження єдності і цілеспрямованості його емоцій.

«Дитяча музика». Традиція звернення до жанру музики для дітей від Р. Шумана та П. Чайковського. Композитор

Симфонія № 5.

Фортепіанні цикли
«Дитяча музика» №1 та
№2.

ставлять перед собою насамперед виховні цілі-збагатити дитячий піаністичний репертуар. Тут змальовано різні картини життя: природа, дитячі забави, казки та розповіді. Перший цикл автор присвятив доньці, другий - своєму товаришеві, композитору Володимирі Губі.

У “Дитячу музику” входять два цикли — №1 і №2, кожен з яких складається зі семи п’єс, які мають програмні назви. Написані у 1973 р., обидва цикли побудовані за принципом образного, жанрового, фактурного і темпового контрастів.

Тема 13. Леонід Грабовський (1935) український композитор, один з представників і лідерів композиторської групи «Київський авангард».

Життєвий та творчий шлях. Навчався майбутній композитор у Бориса Лятошинського, як і Валентин Сильвестров, якому не дали закінчити консерваторію з першого разу, проте йому пощастило більше. Дипломна робота Грабовського — «Чотири українські пісні» для хору і оркестру — не просто була відзначена першою премією на Всесоюзному конкурсі молодих композиторів у Москві 1959 року, а й отримала схвальний відгук від самого Дмитра Шостаковича.

З 1990 року Леонід Грабовський живе й працює в Америці, але підтримує контакти з Україною. Його музика періодично звучить на київських фестивалях сучасної академічної музики. До його 80-річного ювілею 2014 року відбулася низка заходів. 2013 року композитор особисто передав на довічне зберігання в Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України нотні рукописи деяких своїх творів, серед яких — написані ще в 60-і дві одноактні камерні опери буфф, «Ведмідь» і «Пропозиція», які до цього часу не були поставлені.

Тема 14. Історія української естрадної пісні. Композитори Дніпропетровщини. Творчі проекти.

Головні тенденції розвитку української естрадної музики в 60 – 90 роки ХХ століття та на початку ХХІ століття.

«Чотири українські пісні» для хору і оркестру,
Concerto misterioso

<p>Творчість українських композиторів- пісенників та відомих гуртів на сучасному етапі.</p>	
---	--

<p>Творчість композиторів Дніпропетровщини – Валентина Мартинюк. Творчі проекти в Кам`янському коледжі.</p>	
---	--

4.3. Структура навчальної дисципліни «Історія світової музики»

Розділ/тема	Кількість навчальних годин		
	лекційні	практ.	самоств.
Розділ I. Музична культура від стародавнього світу до середини XVIII століття. Тема 1. Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко та класицизм.	10	2	8
Тема 2. Георг Фрідріх Гендель.	6	2	2
Тема 3. Йоганн Себастьян Бах.	8	2	2
Залік	-	2	-
Розділ II. Західноєвропейська музична культура середини та другої половини XVIII століття. Тема 1. Христоф Вільгельм Глюк.	4	1	2
Тема 2. Віденський класицизм. Йозеф Гайдн.	6	1	4
Тема 3. Вольфганг Амадей Моцарт.	12	2	4
Тема 4. Людвіг ван Бетховен.	12	2	4
Залік	-	2	-
Розділ III. Західноєвропейська музична культура першої половини XIX століття. Тема 1. Австро-німецька композиторська школа. Франц Шуберт.	8	2	4
Тема 2. Карл Марія Вебер. Фелікс Мендельсон-Бартольдї.	8	2	4
Тема 3. Роберт Шуман.	8	2	4
Залік	-	2	-
Тема 4. Італійська композиторська школа. Джоаккіно Россіні. Нікколо Паганіні.	6	2	2
Тема 5. Французька композиторська школа. Гектор Берліоз.	6	2	2
Розділ IV. Нові національні європейські композиторські школи XIX століття. Тема 1. Фридерик Шопен.	10	2	4
Тема 2. Ференц Ліст.	10	2	6
Залік	-	2	-
Розділ V. Світова музична культура другої половини XIX століття. Тема 1. Ріхард Вагнер.	6	2	4
Тема 2. Йоганнес Брамс.	6	2	4

Тема 3. Джузеппе Верді.	12	2	4
Залік	-	2	-
Тема 4. Шарль Гуно. Каміль Сен-Санс. Жорж Бізе.	10	2	6
Тема 5. Балетне мистецтво. Адольф Адан. Лео Деліб. Людвіг Мінкус.	10	2	4
Тема 6. Чеська музична культура. Бедржих Сметана. Антонін Дворжак.	6	2	2
Тема 7. Норвезька музична культура. Едвард Гріг.	6	2	2
Залік	-	2	-
Розділ VI. Сильові течії в світовій музиці кінця XIX-початку XX століття.	6	2	12
Тема 1. Італійське оперне мистецтво кінця XIX-початку XX століття. П'єтро Масканьї. Руджеро Леонкавалло. Джакомо Пуччіні.			
Тема 2. Французький імпресіонізм. Клод Дебюссі. Моріс Равель.	6	2	
Тема 3. Густав Малер. Ріхард Штраус.	4	2	
Розділ VII. Світова музична культура першої половини XX століття.	6	2	
Тема 1. Нововіденська композиторська школа. Арнольд Шенберг. Альбан Берг. Антон Веберн.			
Залік	-	2	-
Тема 2. Карл Орф. Пауль Хіндеміт.	4	2	10
Тема 3. Французькі композитори творчого об'єднання «Шістка». Артур Онеггер. Френсіс Пуленк. Даріус Мійо.	8	2	
Тема 4. Американська музична культура. Джордж Гершвін.	6	2	
Розділ VIII. Музичне мистецтво другої половини XX-початку XXI століття.	8	2	
Іспит	-	2	-
Всього годин	220	70	100

4.4. Структура навчальної дисципліни «Історія української музики»

Розділ/тема	лекційні	Кількість навчальних годин	
		практичні	самостійні
Розділ І. Тема 1. Вступ. Джерела українського музичного мистецтва.	2		2
Тема 2. Розвиток української професійної музики до ХІХ століття.	4		2
Тематичне опитування		2	-
Тема 3. Максим Березовський.	2		2
Тема 4. Дмитро Бортнянський.	2		-
Тема 5. Артем Ведель (Ведельський)	2		-
Тематичне опитування		2	-
Тема 6. Семен Гулак-Артемовський. Опера “Запорожець за Дунаєм”	6		-
Тема 7. Михайло Вербицький	2		2
Тематичне опитування		2	-
Тема 8. Петро Ніщинський.	2		-
Тема 9. Михайло Колачевський.	2		2
Тематичне опитування		2	-
Розділ ІІ.	2		2
Тема 10. Микола Лисенко. Життя та творчість.			
Тема 11. М. Лисенко. Загальна характеристика творчості. Обробки народних пісень.	2		4
Тема 12. М. Лисенко. Музика до “Кобзаря”	2		2
Тема 13. М. Лисенко. Вокальна та хорова творчість на тексти різних авторів.	2		2
Тематичне опитування		2	-
Тема 14. М. Лисенко. Оперна творчість. Дитячі опери	2		2
Тема 15. М. Лисенко. Опера «Наталка – Полтавка».			2
Тема 16. М. Лисенко. Опера “Тарас Бульба”	2		2
Тема 17. М. Лисенко. Фортепіанна творчість.	2		-
Тематичне опитування		2	-
Тема 18. Микола Леонтович. Життя та творчість.	2		2
Тема 19. Обробки народних пісень	2		-
Тема 20. Кирило Стеценко	2		-

Тема 21. Яків Степовий	2		2
Тематичне опитування		2	-
Тема 22. Віктор Косенко	2		-
Тема 23. Левко Ревуцький	2		-
Тема 24. Обробки народних пісень. Кантата-поема “Хустина”	2		-
Тема 25. Симфонія № 2, мі-мінор	2		-
Тематичне опитування		2	-
Тема 26. Станіслав Людкевич	2		-
Тема 27. Вокально – інструментальні твори Кантата-симфонія “Кавказ”. Кантата “Заповіт”			-
Тематичне опитування		2	-
Розділ III.	2		
Тема 1. Борис Лятошинський. Обробки народних пісень.			4
Тема 2. Фортепіанна та хорова творчість.			-
Тема 3. Симфонія № 3, сі-мінор (1951 р., друга ред. -1955 р.) та симфонічна поема «Гражина»	2		-
Тема 4. Микола Колесса.«Лемківське весілля»	2		-
Тематичне опитування		2	-
Тема 5. Мирослав Скорик. Життя та творчість.	2		4
Тема 6. Твори М. Скорика різних жанрів.	2		-
Тема 7. Віталій Губаренко	2		-
Тематичне опитування		2	-
Тема 8. Леся Дичко.	2		-
Тема 9. Кантата “Пори року”.	2		-
Тема 10. Євген Станкович	2		-
Тематичне опитування		2	-
Тема 11. Валентин Сильвестров	2		-
Тема 12. Леонід Грабовський	2		-
Тематичне опитування		2	-
Тема 13. Історія української естрадної пісні. Композитори Дніпропетровщини. Творчі проекти.	2		4
Іспит		2	-
Всього годин		108	42

5. Види і форми контролю

Для перевірки рівня навчальних досягнень здобувачів освіти застосовуються види **поточного та підсумкового контролю**.

Поточний контроль (поурочний, потемний) здійснюється під час проведення аудиторних занять в процесі вивчення програмових тем з метою визначення рівня розуміння і первинного засвоєння здобувачами освіти окремих елементів змісту теми, зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем занять. Поточний контроль складається з програмових тем та розділів і має визначений календарний графік їх здачі.

Поточний контроль може проводитись в усній або письмовій формі наступними методами:

- опитування: фронтальне, індивідуальне, комбіноване, тести;
- музичні вікторини;
- творчі завдання: написання та захист рефератів, доповідей, підготовка творчо-аналітичних завдань, презентацій, відтворення головних музичних тем.

Тематична оцінка формується з теоретичної частини програмової теми (усна відповідь, письмове або творче завдання) та практичного завдання (музична вікторина, гра або спів фрагментів музичного твору, розпізнавання за допомогою внутрішнього слуху фрагментів нотного тексту музичних творів). Музична вікторина складається з 15 номерів та полягає в пізнаванні і точному визначенні фрагментів музичних творів, які звучать у запису. Відповіді повинні бути повними та конкретними: із зазначенням автора, точної назви твору, його жанру, частини, розділу або дії, конкретної музичної теми або номеру. Тематична оцінка виставляється з урахуванням усіх поурочних оцінок, отриманих під час вивчення теми. *Семестрова оцінка* складається як середнє арифметичне всіх тематичних оцінок, виставлених протягом семестру.

Підсумковий контроль проводиться як контрольний захід та здійснюється у формі диференційованого заліку або іспиту.

Залік може проводитись як в усній, так і в письмовій формі. Залікову оцінку здобувачі освіти отримують на останньому аудиторному занятті. Залікова оцінка складається з теоретичної частини (усна відповідь) та практичної роботи (музична вікторина) за обсягом семестрового програмового матеріалу дисципліни. Також залікова оцінка залежить від відвідуваності та успішності здобувачів освіти протягом семестру. Особливо старанні здобувачі освіти можуть автоматично отримати залікову оцінку.

Іспит (екзамен) проводиться за екзаменаційними білетами, тестами або у формі співбесіди за переліком запропонованих тем з обов'язковою музичною вікториною в обсязі програмового матеріалу семестру.

**6.1. Завдання для самостійних робіт з навчальної дисципліни
«Історія світової музики»
(теми рефератів, доповідей, презентацій)**

Розділ/тема	Назва теми	К-ть год.
Розділ I. Музична культура від стародавнього світу до середини XVIII століття. Тема 1. Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко та класицизм. Тема 2. Георг Фрідріх Гендель. Тема 3. Йоганн Себастьян Бах.	1.«Музичне мистецтво стародавнього Єгипту та Ізраїлю».	2
	2.«Традиції та особливості музики стародавньої Індії та Китаю».	2
	3.«Італійські оперні школи XVII століття».	2
	4. «Творчість французьких клавесиністів»	2
	5. «Оперна спадщина Генделя»	2
	6.«Клавірні сюїти і партити Баха».	2
		12
Розділ II. Західноєвропейська музична культура середини та другої половини XVIII століття. Тема 1. Христовф Віллібальд Глюк. Тема 2. Віденський класицизм. Йозеф Гайдн. Тема 3. Вольфганг Амадей Моцарт. Тема 4. Людвіг ван Бетховен.	1.«Жанрові типи опери у XVIII столітті».	2
	2.«Камерно-інструментальні жанри в творчості Гайдна».	2
	3.«Жанри пізнього періоду творчості Гайдна».	2
	4.«Жанр інструментального концерту в творчості Моцарта».	2
	5.«Балет «Дрібнички» Моцарта».	2
	6.«Театральні твори Бетховена».	2
	7.«Жанр фортепіанних варіацій в творчості Бетховена».	2
		14
Розділ III. Західноєвропейська музична культура першої половини XIX	1.«Фортепіанні сонати Шуберта».	2
	2.«Камерні ансамблі в музиці Шуберта».	2
	3.«Новаторство фортепіанного стилю Вебера».	2

століття.		
Тема 1. Австро-німецька композиторська школа. Франц Шуберт. Тема 2. Карл Марія Вебер. Фелікс Мендельсон-Бартольдї. Тема 3. Роберт Шуман.	4.«Органне мистецтво Мендельсона».	2
	5.«Музично-критична діяльність Шумана».	2
	6.«Риси симфонічної музики Шумана».	2
		12
Тема 4. Італійська композиторська школа. Джоаккіно Россіні. Нікколо Паганіні. Тема 5. Французька композиторська школа. Гектор Берліоз. Розділ IV. Нові національні європейські композиторські школи XIX століття. Тема 1. Фридерик Шопен. Тема 2. Ференц Ліст.	1.«Новаторство, естетика і жанри оперної творчості Россіні».	2
	2.«Стиль та виконавська манера Паганіні».	2
	3.«Станіслав Монюшко – класик польської національної опери».	2
	4.«Крупні форми фортепіанної музики Шопена».	2
	5.«Симфонії Ференца Ліста».	2
	6.«Вокальна творчість Ференца Ліста».	2
	7.«Духовна музика Ференца Ліста».	2
		14
Розділ V. Світова музична культура другої половини XIX століття. Тема 1. Ріхард Вагнер. Тема 2. Йоганнес Брамс. Тема 3. Джузеппе Верді.	1.«Вокальний цикл “5 пісень на вірші Матільди Везендонк».	2
	2.«Симфонічна творчість Вагнера».	2
	3.«Вокальна лірика Брамса».	2
	4.«Німецький реквієм» Брамса: особливості музичної драматургії».	2
	5.«Героїко-патріотичні опери Верді».	2
	6.«Реквієм» Верді».	2
		12
Тема 4. Французька музична культура. Шарль Гуно. Каміль Сен-Санс. Жорж Бізе.	1.«Оперети Жака Оффенбаха».	2
	2.«Жюль Массне й французька лірична опера».	2
	3.«Жанр французької «великої опери» в творчості Мейєрбера».	2

<p>Тема 5. Балетне мистецтво. Адольф Адан. Лео Деліб. Людвіг Мінкус.</p> <p>Тема 6. Чеська музична культура. Бедржих Сметана. Антонін Дворжак.</p> <p>Тема 7. Норвезька музична культура. Едвард Гріг.</p>	4.«Історія французького балету».	2
	5.«Естетика балету в сучасному світі».	2
	6.«Новаторські риси оперної творчості Дворжака».	2
	7.«Вокальна музика Гріга».	2
		14
<p>Розділ VI.</p> <p>Стильові течії в світовій музиці кінця XIX - початку XX століття.</p> <p>Тема 1. Італійське оперне мистецтво кінця XIX-початку XX століття. П'єтро Масканьї. Руджеро Леонкавалло. Джакомо Пуччіні.</p> <p>Тема 2. Французький імпресіонізм. Клод Дебюссі. Моріс Равель.</p> <p>Тема 3. Густав Малер. Ріхард Штраус.</p> <p>Розділ VII. Світова музична культура першої половини XX століття.</p> <p>Тема 1. Нововіденська композиторська школа. Арнольд Шенберг. Альбан Берг. Антон Веберн.</p>	1.«Символізм в світовій музиці».	2
	2.«Мікалоюс Чюрльоніс – композитор і художник».	2
	3.«Фольклорна основа творчості Бели Бартока».	2
	4.«Історичне значення та різнобічність творчості Бенджаміна Бріттена».	2
	5.«Творча спадщина Кароля Шимановського».	2
	6.«Творчий портрет Отторіно Респігі: від імпресіонізму до неокласицизму».	2
		12
<p>Тема 2. Карл Орф. Пауль Хіндеміт.</p> <p>Тема 3. Французькі</p>	1.«Новітні системи музичної мови Олів'є Мессіана».	2

<p>композитори творчого об'єднання «Шістка». Артур Онеггер. Френсіс Пуленк. Даріус Мійо. Тема 4. Американська музична культура. Джордж Гершвін. Розділ VIII. Музичне мистецтво другої половини XX-початку XXI століття.</p>	2.«Зміни у метро-ритмічній системі. Стохастична і комп'ютерна музика».	2
	3.«Віла Лобос – видатний бразильський композитор».	2
	4.«Арам Хачатурян – класик вірменської музики».	2
	5.«Творчість Чарльза Айвза».	2
		10
Всього годин		100

**6.2. Завдання для самостійних робіт з навчальної дисципліни
«Історія української музики»
(теми рефератів, доповідей, презентацій)**

Розділ/тема	Назва теми	К-ть год.
Розділ І. Тема 1. Вступ. Джерела українського музичного мистецтва. Тема 2. Розвиток української професійної музики до ХІХ століття. Тема 3. Максим Березовський. Тема 7. Михайло Вербицький. Тема 9. Михайло Колачевський.	1. «Творча особистість Григорія Сковороди».	2
	2. «Українське бароко (особливості розвитку різних галузей культури)».	2
	3. «Українська богослужбова музична культура».	2
	4. «Просвітницька діяльність і творчість А. Вахнянина».	2
	5. «Інструментальна музика на Україні в ХVІІІ-ХІХ ст.»	2
		10
Розділ ІІ. Тема 10. Микола Лисенко. Тема 11. М. Лисенко. Обробки народних пісень. Тема 12. М. Лисенко. Музика до «Кобзаря». Тема 13. М. Лисенко. Вокальна та хорова творчість. Тема 14. М. Лисенко. Оперна творчість. Тема 15. М. Лисенко. Опера «Наталка-Полтавка» Тема 16. М. Лисенко. Опера «Тарас Бульба». Тема 18. Микола Леонтович. Тема 21. Яків Степовий.	1.«Творчий портрет Д. В. Січинського».	2
	2. «Творчий портрет Віктора Камінського».	2
	3. «Просвітницька діяльність і творчість О. Нижанківського».	2
	4. «Український композитор і священник Віктор Матюк».	2
	5. «Українська кантата та ораторія».	2
	6. «Дитячі опери М. Лисенка».	2
	7. «Сторінки історії українського театру».	2
	8. «Видатні українські оперні виконавці».	2
	9. «Українська рок-опера».	2
	10. «Чому ми не знаємо імен українських композиторів?».	2
		20

Розділ III. Тема 1. Борис Лятошинський. Тема 3. Борис Лятошинський. Симфонія № 3 та симфонічна поема «Гражина». Тема 14. Історія української естрадної пісні. Композитори Дніпропетровщини. Творчі проекти.	1. «Головні тенденції розвитку української професійної музики в 60-90 роки ХХ століття».	2
	2. «Творчість молодих українських композиторів на сучасному етапі».	2
	3. «Методи неофольклоризму у творчості Скорика».	2
	4. «Мирослав Скорик у стилі джаз. Скорик і Параджанов».	2
	5. «Музика української діаспори. Композитори Дніпропетровщини».	2
	6. «Естрада Ігоря Шамо».	2
		12
Всього годин		42

7.1. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з підсумкового контролю

За 12-бальною шкалою	Критерії навчальних досягнень
«12»	Здобувач освіти повністю опрацював програму за семестр та значну кількість літератури; має свідомі знання тематичного та музичного матеріалу, високий рівень художнього мислення, світосприйняття та світовідчуття, вільно використовує спеціальну музичну термінологію в роздумах, висновках та узагальненнях. Самостійно використовує набуті знання, уміння та здібності в музичній діяльності.
«11»	Здобувач освіти повністю опрацював програму за семестр та значну кількість літератури; виявляє системні знання та розуміння стилістики музичних творів, виразно відтворює та володіє музичним матеріалом у межах програми, виявляє здатність узагальнювати, сприймати явища світової музичної літератури в асоціації з творами інших видів мистецтв та життєвими явищами.
«10»	Здобувач освіти повністю опрацював програму за семестр та значну кількість літератури, виявляє вільне володіння теоретичним і музичним матеріалом, навички творчого мислення в аналізі музичного твору і тематизму, стилю композитора, може застосувати набуті знання та навички у порівнянні творів та стилів. Допущені неточності у формулюваннях може виправляти самостійно.
«9»	Здобувач освіти повністю опрацював програму за семестр, виявляє глибоке засвоєння тематичного та музичного матеріалу, опрацював достатню кількість літератури, але допускає несуттєві неточності у використанні спеціальної музичної термінології, які потребують коригування.
«8»	Здобувач освіти повністю опрацював програму за семестр та деяку кількість літератури, засвоїв навчальний матеріал, досить повно аналізує художньо-образний зміст твору, але не чітко формулює власні думки та має стандартне мислення, йому бракує власних узагальнень, асоціацій, висновків.
«7»	Здобувач освіти повністю опрацював програму за семестр та деяку кількість літератури, але засвоїв навчальний матеріал недостатньо повно; виявляє навички цілісного аналізу музичного твору, його жанрових особливостей, музичної

	драматургії, має уявлення про стиль композитора, але допускає термінологічні помилки, йому бракує індивідуального ставлення та творчого осмислення твору.
«6»	Здобувач освіти засвоїв 50% навчального матеріалу, виявляє поверхове розуміння стилістики творів, не завжди послідовно та логічно характеризує музичні твори, його розповідь потребує уточнень, не завжди вміє самостійно зробити аналіз музичного твору, є труднощі в обґрунтуванні власних думок.
«5»	Здобувач освіти виконав 50% навчального матеріалу, виявляє недостатнє знання музичної термінології, допускається певних технічних помилок, словниковий запас небагатий; володіє навичками та вміннями, які мають змогу проаналізувати лише окремі музичні твори, але не виявляє розуміння стилістики творів та здатності до їх порівняння.
«4»	Здобувач освіти в дуже обмеженому обсязі знає навчальний матеріал (теоретичний і музичний); виявляє елементарні навички аналізу музичного твору та знання музичної термінології, має здатність лише до репродуктивного мислення. Припускається помилок у знанні та відтворенні музичного матеріалу, демонструє бідний словниковий запас.
«3», «2», «1»	Здобувач освіти частково, або зовсім не засвоїв навчальний матеріал, застосовує обмежений термінологічний словниковий запас, виявляє відсутність навичок цілісного аналізу музичного твору та незнання музичної термінології, демонструє недостатньо сформоване творче мислення, не може відповісти на поставлені запитання, не вміє висловити власну думку; мало відвідував заняття. Бали «3», «2», «1» - не являються показниками академічної успішності здобувача освіти та потребують перездачі.

7.2. Критерії оцінювання музичної вікторини

Музична вікторина складається з 15 номерів та полягає в пізнаванні і точному визначенні фрагментів музичних творів, які звучать у запису. Відповіді повинні бути повними та конкретними, із зазначенням автора, точної назви твору, його частини, розділу або дії, конкретної теми. Визначаються наступні критерії оцінювання музичної вікторини:

За 12-бальною шкалою	Критерії навчальних досягнень
«12»	Правильно і акуратно, без виправлень написана робота
«11»	Всі номери визначені вірно, але є деякі виправлення
«10»	Всі номери визначені вірно, але допущена одна помилка, або дві неточності
«9»	Завдання виконано добре, але допущені дві помилки або 3-4 неточності
«8»	Завдання виконано добре, але відсутні або невірно вказані три номери, або допущені не більше 6 дрібних помилок
«7»	Допущені чотири помилки, або є багато дрібних неточностей та виправлень
«6»	Правильно виконано дві третини завдання, допущені п'ять помилок, які виявляють пробіли в знаннях музичного та теоретичного матеріалу
«5»	Правильно виконано половину завдання, є неточності, виправлення, допущені 6 помилок
«4»	Правильно виконано третину завдання, 7 невірно вказаних номерів, багато похибок
«3», «2», «1»	Виставляються, якщо невірно вказані або зовсім невизначені 8, 9, 10 номерів вікторини, розділи та теми, що свідчить про невміння здобувача освіти орієнтуватись в оркестровій, фортепіанній та оперній музиці.

Примітки:

1. Якщо відповідь складається з двох елементів, то за кожен з них нараховується 0,5 бали.
2. У відповіді з трьох елементів нараховується: автор - 0,5 бали, назва твору - 0,25 бали, тема - 0,25 бали.
3. Відповідь з чотирьох елементів оцінюється по 0,25 бали за кожен елемент.

8.1. Рекомендована література з навчальної дисципліни

«Історія світової музики»

1. Абрамович С., Чікарькова М. Світова та українська культура: навчальний посібник. Львів: Світ, 2004.
2. Бодак Я. Історія західноєвропейської музики від найдавніших часів до XVII століття: навчальний посібник. Дрогобич: Коло, 2017.
3. Гнатів Т. Музична культура Франції рубежу XIX-XX століть. К., 1993.
4. Гукова В.В. Світова музична література. Перший рік навчання. К.: Мелосвіт, 2006.
4. Гукова В.В. Світова музична література: музика і музична мова: перший рік навчання: навчальний посібник для спеціалізов. мистец. навч. закл. К.: Мелосвіт, 2006.
5. Даньшина (Артем'єва) В.Б. Французький музичний театр від бароко до класицизму (на матеріалі творчості Жана-Батіста Люлі та Жана-Філіпа Рамо): Автореферат. Музичне мистецтво Одеса: Одеська нац. музична академія ім. А.В. Нежданової, 2010.
6. Дідич Г.С. Історія західноєвропейської музики. Ч.І. Кіровоград, 2005.
7. Епохи історії музики в окремих викладах: у 2 ч. / Пер. з нім. та ред.- упор. Ю. Семенов. Ч.1. Арс-антика, Арс-нова, Гуманізм. Ренесанс. Одеса: Будівельник, 2003.
8. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / Пер. з нім. та ред.- упор. Ю.Є. Семенов. Ч.2. Бароко, Класика, Романтика, Нова музика. Одеса: Будівельник, 2004.
9. Зав'ялова О. Історія західноєвропейської музики: навчальний посібник. Суми: Сумський державний педагогічний університет ім. А. Макаренка, 2003.
10. Загайкевич М. Музично-театральне життя першої половини XIX ст. Київ музичний. К., 1982.
11. Іванова І., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери: Західна Європа. XVII–XIX століття: навчальний посібник. – К.: Заповіт, 1998.
12. Іванова І., Мізітова А., Некрасова Н. Класична музична література XVII-першої половини XIX ст.: навчальний посібник. – К., 2003
13. Кашкадамова Н. Історія фортепіанного мистецтва XIX сторіччя: підручник. Тернопіль: АСТОН, 2006.
14. Каплієнко – Ілюк Ю.В. Історія світової музики: навчальний посібник. Чернівці: Місто, 2015.
15. Медриш І. Світова музична література: підручник. Вип.1. Чернівці: Місто, 2018.

16. Медриш І. Світова музична література: підручник. Вип. 2. Чернівці: Місто, 2019.
17. Нелюбова Л. Музична культура Німеччини та Австрії рубежу XIX-XX століть. – К., 1990.
18. Павлишин С. Музика двадцятого століття: навчальний посібник. Львів: Бак, 2005.
19. Фількевич Г.М. Всесвітня історія музики: навчальний посібник. К.: Стилос, 2006.
20. Чернова І.В. Історія зарубіжної музики: Американські композитори XX століття: навчальний посібник. Львів. 2010.
21. Чернова І.В., Горман О.П. Зарубіжна музика: історія, стилі, напрями: навчальний посібник. Львів: НАСВ, 2016.

8.2. Рекомендована література з навчальної дисципліни «Історія української музики»

1. Історія української музики: У 7 т. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, ред. Г. Скрипник (голова) та ін. - К., 2016. Т. 1. Кн. 1: Від найдавніших часів до XVIII століття.
2. Корній Л. П. Історія української музичної культури від давнини до початку XX століття/Лідія Пилипівна Корній. - К.: Муз. Україна, 2018.
3. Максим Рильський у спогадах, працях та портретах (до 125-річчя від дня народження). Альбом / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ: Видавництво ІМФЕ, 2019.
4. Українська музична культура: глобалізаційні виклики та національні реалії: колективна монографія / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019
5. Корній Л. П. Джерелознавство історії української музичної культури: монографія / Лідія Корній. - Київ: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України; Ніжин: Лисенко М.М., 2019.
6. Україна і світ: музичний полілог. Колективна монографія / Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2021
7. Українська музична культура 1930-1941 років у європейському контексті: нові погляди, матеріали: колективна монографія. / [відп. ред. О. М. Немкович]; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2021.
8. Терещенко А. К. Українська кантата і ораторія: монографія. Київ-Дніпро: Ліра, 2021

9. Культура і мистецтво Чернігово-Сіверщини: міста, події, постаті / Колективна монографія. Ред-упор. Кузик В.В., Кавунник О.А. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2021
10. Костюк Н. Українська богослужбова музична культура 1801-1916 років (науково-дидактичний, ужитково-співочий, концертно-виконавський і композиторський аспекти): монографія / Наталія Костюк. Київ, 2018
11. Летичевська О. М. Хорове виконавство в оперній виставі: творчість Л. М. Венедиктова: монографія / Оксана Миколаївна Летичевська; [голов. ред. Г. Скрипник]; НАН України, ІМФЕ. - Київ, 2018.
12. Історія українського театру. У 3 томах / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського; ред.: Г. Скрипник (голова) та ін. - Київ, 2017. - Т. 1: Від витоків до ХХ століття / Редкол. тому: І. Юдкін (відп. ред.). - 2017.
13. Лятошинський Борис. Романси 1920-х /авт.-упоряд. І. Б. Савчук; Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. — Вид. 2-е, перероб. і виправ. — К.; Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2015.
14. Вишеславський Гліб. Contemporary art України — від андеграунду до мейнстріму / Г. А. Вишеславський; Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. — Київ: ІПСМ НАМ України, 2020.
15. Українська музична література у трьох частинах. - ч. I. Тернопіль, СМП “Астон”, 2000. - ч. II (книга перша), Тернопіль, СМП “Астон”, 2022.
16. «Музика». Науково-популярний журнал з питань музичної культури.

9.1. Інформаційні ресурси з навчальної дисципліни “Історія світової музики”

1. «Історії по нотам». <https://www.youtube.com/@Muziumblog>
2. «Відомі композитори» <https://www.youtube.com/watch?v=UXDOrLVZUJA>
3. «Опера на всі часи» <https://www.youtube.com/watch?v=9IOALh-AOjU&list=PLvSCabUiVK4ft6>
4. «Слідами великих композиторів» <https://www.youtube.com/watch?v=uuEv-3ekfZU>
5. «Скарбничка теоретика» <https://www.youtube.com/@Maria-Babenko/featured>
6. Галина Венничук. https://www.youtube.com/@Galyna_Vennychuk
7. Тетяна Руда. Авторський канал. <https://www.youtube.com/@tanyaruda>
8. Олена Кашкаха. Авторський канал. <https://www.youtube.com/@user-ew4jo7xl7w>
9. Нотний архів Бориса Тараканова. <http://notes.tarakanov.net>
10. Освітній проект «На урок» <https://naurok.com.ua/>
11. Svetlana Khassen. <https://www.youtube.com/@YOURPIANO>
12. Тетяна Нагурська. Авторський канал. <https://www.youtube.com/@user-kn2nk1ms1u>

13. Всеукраїнська школа онлайн <https://www.youtube.com/@user-cu2je9cb2x>
14. Музична література.
<https://www.youtube.com/channel/UCoEE-5F8WAA-7YaGKODg9wA>
15. Сайт музичних творів. <https://drivemusic.club/>
16. Сайт музичних творів. <https://z3.fm/>

9.2. Інформаційні ресурси з навчальної дисципліни “Історія української музики”

1. Портал: Українська музика/Музичні сайти України
2. <https://luliq.com> - новинки сучасної української музики, підібрані найсвіжіші композиції, відеокліпи та альбоми вітчизняних музикантів будь-якого жанру із рецензією на музичні твори
3. <http://www.uaestrada.org/> - Сайт про українську естраду 50-х - 90-х років: величезна кількість записів для прослуховування і скачування, інтернет-радіо, фотоальбоми, відео, статті, дискографія
4. <http://www.pisni.org.ua/songlist/> – Сайт з текстами українських пісень, а також мінусовки, ноти, акорди, дещо з аудіозаписів
5. <http://www.plastinki.in.ua/> - Music Ocean – Сайт з платівками ансамблів і гуртів СРСР та української діаспори
6. <http://toloka.to/> - toloka.hurtom.com – Український торрент-трекер, на якому викладена велика кількість альбомів наших виконавців
7. <http://www.ukrmusic.org/> -ukrmusic.org – Портал української музики та звукозапису: каталог платівок з вітчизняною музикою та інформація про гурти/співаків
8. ournotes.in.ua – Сайт з нотами українських композиторів
9. nashe.com.ua – Сайт з текстами українських пісень
10. minus.lviv.ua – Сайт з мінусовками українських пісень
11. kampot.org.ua – Сайт “Таємна Січ” з величезною кількістю альбомів української музики
12. progidne.com – Слова, ноти і відео українських народних пісень
13. sssrviapesni.info – Сайт про радянські вокально-інструментальні ансамблі, є багато українських, можна скачувати аудіозаписи і дещо з відео
14. share.net.ua – Форум, на якому викладено багато альбомів з українською музикою
15. files.ukraine.ck.ua – Величезний сервер з українською музикою
16. vulyk.ua – Сайт, на якому можна слухати пісні онлайн mp3forum.com.ua – Ще один форум, на якому багато української музики.